

MULLAKIN ON TARVE LÄHEISYYTEEN

Nuorisokodissa asuneiden nuorten kokemuksia läheisyydestä ja
kosketuksesta työntekijöiden kanssa

Miina Hakonen

Jenni Helle

Opinnäytetyö, syksy 2017

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Pieksämäki

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK)

Sosionomi, kirkon nuorisotyönohjaaja (AMK)

TIIVISTELMÄ

Jenni Helle ja Miina Hakonen. Nuorisokodissa asuneiden nuorten kokemuksia läheisyydestä ja kosketuksesta työntekijöiden kanssa. Diak Itä, Pieksämäki, syksy 2017, 54s., 5 liitettä. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, sosionomi (AMK).

Opinnäytetyön tavoite oli tutkia nuorisokodissa asuvien nuorien kokemuksia läheisyydestä ja kosketuksesta työntekijän kanssa. Työssä keskitytään pääsääntöisesti nuorisokodin työntekijöiden kanssa koettuihin tilanteisiin, mutta haastateltavilta on myös kysytty läheisyyden ja kosketuksen kokemuksesta Suomen evankelis-luterilaisen kirkon työntekijöiden kanssa. Opinnäytetyö ei pyrkinyt tutkimaan nuorisokodissa asuneiden nuorten yleistä kokemusta, vaan tuomaan esille erilaisia kokemuksia, joiden tarkoituksena on herättää työntekijöitä miettimään omaa ammatillista käyttäytymistä.

Kaikki haastateltavat asuivat tai olivat asuneet siinä nuorisokodissa, jossa tutkimus toteutettiin. Haastattelut tehtiin kevään ja kesän 2017 aikana. Haastattelut olivat puolistrukturoituja haastatteluja, jotka nauhoitettiin ja tämän jälkeen prosessoitiin käsitekartoiksi ja tyyppitarinoiksi, jotka ovat luettavissa opinnäytetyössä.

Tuloksissa ilmeni haastateltavien positiivinen kokemus läheisyydestä ja kosketuksesta. Molempia pidettiin hyvinä asioina, ja haastateltavat kokivat nämä voimavaroina nuorisokodissa asuessaan. Kokemukseen vaikutti työntekijöiden tilannetaju. Kaikki kokemukset eivät olleet positiivisia, ja näitä kokemuksia yhdistävänä tekijänä oli ohjaajan vääränlainen lähestyminen haastateltavaa kohtaan. Evankelis-luterilaisen kirkon työntekijöitä haastateltavat eivät pitäneet läheisinä, eikä heidän kanssaan ollut paljon kosketusta seurakunnan toimintaan osallistumisen aikana tai sen jälkeen.

Johtopäätöksenä todettiin, että haastateltavat kaipasivat ja saivat kokea läheisyyttä ja tuntea kosketusta. Tavallinen arki koettiin luonnolliseksi paikaksi pyytää ja vastaanottaa läheisyyttä ja kosketusta. Työntekijän toimintatapa, tunneherkkyys ja sensitiivisyys myös korostui onnistuneissa läheisyyden ja kosketuksen kokemuksissa. Läheisyys ja kosketus koettiin myös voimavaraksi nuorisokodissa asumisen aikana.

Asiasanat: kosketus, lastensuojelu, läheisyys, nuorisokoti, ohjaajuus, ja sijaishuolto.

ABSTRACT

Jenni Helle and Miina Hakonen. Youths' experience of closeness and touch with the employees while they lived in a detention home. Diak Eastern, autumn 2017, thesis, 54p., 5 attachments. Diaconia-University of Applied Sciences, Pieksämäki. Degree program in social welfare, Bachelor of Social Services (UAS).

The goal of this thesis was to study what kind of experiences the youth in detention homes have about closeness and touch with youth workers. The main focus was in detention home situations, but the interviewees were also asked about experiences of closeness and touch in the Finnish Lutheran church. This thesis was not about finding one common experience, but to introduce different experiences which could awaken youth workers to think about their behaviour at work.

All interviewees lived or have had lived in the detention home in which this study was executed. The interviews were done during spring and summer 2017. The interviews were semi-structured interviews which were recorded and then processed into mind maps and type stories.

It can be seen in the results that the interviewees have positive experiences about closeness and touch. Both were experienced as good things, and the interviewees experienced these as resources when living in the detention home. The experiences were influenced by context sensitivity of the workers. Not all experiences were positive, and in these situations the interviewees had been approached in an inappropriate manner. The interviewees had not experienced much touch with the workers in the Lutheran church, and they had not felt closeness with the workers either.

As a conclusion, the interviewees longed to feel closeness and touch, and they also received that in the detention home. Closeness and touch were experienced as a natural part of everyday life. The workers' behaviour and emotional sensitivity were also emphasized in positive experiences of closeness and touch. Closeness and touch were experienced as resources in the detention home.

Keywords: child protection, closeness, detention home, foster care, touch,

SISÄLLYS

1 MÄ OON NUORI JA MULLAKIN ON TARVE	6
2 LASTENSUOJELU JA SIJAISHUOLTO.....	7
2.1 Lastensuojelu ja kodin ulkopuolelle sijoitetut nuoret.....	7
2.2 Nuorisokoti	8
3 NUORISOKODIN OHJAAJAT	9
3.1 Ohjaajuus.....	9
3.2 Omaohjaajuus	11
3.3 Vuorovaikutuksen tärkeys	12
4 KOSKETUKSEN JA LÄHEISYYDEN MERKITYS.....	13
4.1 Kosketus	13
4.2 Kosketuksen tärkeys ja kosketuspuute	14
4.3 Läheisyys.....	15
5 KIRKON TAVOITTAVA TYÖ NUORTEN PARISSA	17
6 AIEMPIÄ TUTKIMUKSIA	18
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	20
7.1 Tutkimuksen tavoite ja kohderyhmä	20
7.2 Aineiston hankinta.....	21
7.3 Aineiston analysointi	22
7.4 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	24
8 TUTKIMUSTULOKSET	26
8.1 Läheisyys on.....	26
8.2 Kosketus tuntuu	27
8.3 Ohjaajan piirteet	29
8.4 Kun nuori kaipaa ohjaajaa	30
8.5 Läheisyyden ja kosketuksen mahdollisuus kirkon nuorisotyössä	32
9 JOHTOPÄÄTÖKSET	33
9.1 Läheisyyden kokemus ohjaajan kanssa	33
9.2 Koskettamisen ja läheisyyden keinot	34
9.3 Kokemukset kirkon työntekijöistä.....	36
10 TYYPPITARINAT	37
10.1 Aineiston työstäminen tyyppitarinoiksi.....	37

10.2 Tyypitarina “Mun nimi on Emppu”	38
10.3 Tyypitarina “Mä oon Sofia”	39
11 POHDINTA	40
11.1 Opinnäytetyöprosessi	40
11.2 Tutkimuksen onnistuminen	41
11.3 Ammatillinen kasvu	42
11.4 Kirkon ja nuorisokodin yhteistyö	43
11.5 Jatkotutkimusaiheita	44
LÄHTEET	47
LIITE 1 HAASTATTELUN KYSYMYSRUNKO	50
LIITE 2 LUPA TUTKIMUKSEEN OSALLISTUMISTA VARTEN	52
LIITE 3 KUTSU TUTKIMUKSEEN OSALLISTUJAKSI	53
LIITE 4 EMPUN TARINA.....	54
LIITE 5 SOFIAN TARINA	55

1 MÄ OON NUORI JA MULLAKIN ON TARVE

Vuonna 2015 Suomessa oli 17 664 kodin ulkopuolelle sijoitettua lasta ja nuorta (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Lastensuojelun tilastoa i.a.). Moni heistä kokee lapsuudesta nuoruuteen siirtymisen uudessa ympäristössä, ja oman identiteetin etsiminen on käynnissä. Aikuisen tulee olla läsnä tuossa haasteessa turvallisena roolimallina. Aikuisen antaman läheisyyden ja kosketuksen vastaanottaminen saattaa kuitenkin muuttua vaikeaksi nuorelle, tai aikuinen ei välttämättä enää tiedä kuinka olla luonnollisesti nuoren lähellä.

Nuorisokodeissa asuvien henkilöiden kanssa työskentelevien ammattilaisten, kuten sosionomien, on tärkeää ymmärtää läheisyyden ja kosketuksen tarve tavallisessa arjessa. Nuoren kanssa työskentelevä henkilö saattaa olla ainut turvallinen aikuinen, jolle nuori voi jakaa itselleen merkityksellisiä asioita ja vastaanottaa kosketusta kuten halauksia. Nuori voi etsiä läheisyyden tunteen ja kosketuksen muualta, jos työntekijä ei osaa antaa nuorelle tätä läheisyyttä tai kosketusta. Tuolloin kyseisten tarpeiden täyttäjä ei välttämättä toimi pyyteettömästi nuoren eduksi ja saattaa aiheuttaa merkittävää haittaa nuoren elämässä.

Tavoitteenamme on tutkia nuorisokodin asiakkaiden kokemuksia itsensä ja työntekijän välisestä läheisyydestä ja kosketuksesta. Tutkimme myös sitä, millaisia luonnollisia tapoja on antaa läheisyyttä ja koskettaa nuoreen ja millaiset asiat vaikuttavat kokemukseen. Tarkoituksena on keskittyä erityisesti nuoren näkökulmaan ja kokemuksiin. Nämä kokemukset haluamme tuoda sosiaalialan ammattilaisille nähtäviksi ja pohdittaviksi.

Tutkimus on toteutettu puolistrukturoituna haastatteluna neljälle nuorelle, joista kaikki ovat asuneet haastattelujen aikana tai sitä ennen nuorisokodissa, jonka asiakkaille haastattelun mahdollisuutta tarjottiin. Nuoret saivat itse valita, osallistuvatko he haastatteluun ja mitä he haastattelun aikana haluavat kertoa.

2 LASTENSUOJELU JA SIJAISHUOLTO

2.1 Lastensuojelu ja kodin ulkopuolelle sijoitetut nuoret

Lastensuojelun kolme tärkeintä tehtävää ovat lasten yleisiin kasvuoloihin vaikuttaminen, vanhempien tukeminen kasvatustehtävässä ja varsinainen lasten suojelutehtävä (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016). Lähtökohtana lastensuojelussa on lapsen etu. Lapsen edun määrittäminen voi olla joskus hankalaa, kun eri osapuolet ajattelevat asiasta eri tavalla. Vaikka lapsen ja vanhemman mielipidettä kuunnellaankin, lastensuojelun työntekijät arvioivat lapsen edun lastensuojelulain mukaan. Joskus lastensuojelun työntekijöiden on pakko tehdä päätöksiä, joista vanhemmat tai lapsi eivät ole samaa mieltä. (Lastensuojelu.info. Lapsen etu on tärkein i.a.) Lastensuojelutoimia ohjaa lastensuojelulaki, jonka tarkoitus on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Vastuu lapsen hyvinvoinnista on ensisijaisesti lapsen vanhemmilla tai lapsen muulla huoltajalla. Lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten on tuettava huoltajia lapsen kasvatustehtävässä ja tarjottava heille tarvittaessa apua. Lastensuojelun tehtävänä on järjestää palveluita, jotka tukevat lapsia ja perheitä. (Lastensuojelulaki 2007.)

Toinen lastensuojelua ohjaava periaate Suomessa on Yhdistyneiden kansakuntien lapsen oikeuksien yleissopimus. Suomessa sopimus tuli voimaan vuonna 1991, ja se on yhtä sitova kuin lakikin. (Lastensuojelu.info. Lapsen oikeuksien yleissopimus i.a.) Sopimus koskee kaikkia alle 18-vuotiaita. Lapsen oikeudet kuuluvat jokaiselle lapselle hänen tai hänen vanhempiensa alkuperästä, ulkonäöstä, mielipiteistä tai muista ominaisuuksista riippumatta. Sopimuksen mukaan valtion tulee taata mahdollisimman hyvät edellytykset lapsen kehitykselle ja henkiinjäämiselle. Lapsi voidaan erottaa vanhemmistaan tai häntä voidaan estää tapaamasta vanhempiaan vain, jos se on ehdottomasti hänen etunsa vastaista. Lapsella on oikeus ilmaista mielipiteensä häntä koskevissa asioissa, ja ne tulee ottaa huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa. (Unicef i.a.)

Lastensuojelu järjestää avohuollon tukitoimia, joiden tarkoituksena on tukea ja edistää lapsen myönteistä kehitystä sekä vahvistaa huoltajien kasvatustaitoja ja -mahdollisuuksia.

Avohuollon tukitoimia tulee järjestää heti, kun lastensuojelutarve ilmenee. Avohuollon tukitoimia ovat esimerkiksi lapsen taloudellinen tukeminen koulunkäynnissä, tehostettu perhetyö sekä lapsen kuntoutumista tukevat terapiapalvelut. Lisäksi, jos lapsi tarvitsee kiireellistä apua, eikä avohuollon muut tukitoimet riitä, on mahdollista ottaa lapsi avohuollon sijoitukseen, jolloin hänet sijoitetaan lyhyeksi ajaksi pois kotoa. Avohuollon tukitoimet ovat ensisijaisia sijaishuoltoon ja huostaanottoon nähden. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2015.)

Jos avohuollon tukitoimet eivät riitä, voi sosiaalihuollon johtava viranhaltija tehdä päätöksen lapsen sijoittamisesta sijaishuoltoon. Lapsi voidaan sijoittaa perhehoitoon, ammatilliseen perhekotiin, lastensuojelulaitokseen tai muuhun lapsen tarpeen mukaiseen hoitoon. Sijoituspaikka valitaan aina lapsen tarpeiden ja edun mukaan. Sijaishuollon tarkoitus on turvata lapsen tasapainoista kehitystä ja hyvinvointia hänen yksilöllisten tarpeidensa ja toiveidensa mukaisesti. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Sijaishuolto i.a.)

Vuonna 2013 kodin ulkopuolelle sijoitettiin yhteensä 18 022 lasta ja nuorta. Edelliseen vuoteen verrattuna määrä kasvoi melkein prosentilla. Alle puolet kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista oli sijoitettu lastensuojelulaitoksiin, loput sijoitettiin sijaisperheisiin. Vuonna 2014 kodin ulkopuolelle sijoitettuja lapsia ja nuoria oli 17 958 lasta, eli määrä pysyi lähes samana edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2015 kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten ja nuorten määrä väheni aiempiin vuosiin verrattuna. Heitä oli yhteensä 17 664. Vuoden 2016 lopulliset tilastot eivät ole vielä tulleet, ne julkaistaan syksyllä 2017. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Lastensuojelun tilastoa i.a.)

2.2 Nuorisokoti

Nuorisokodit ovat lastensuojelulaitoksia, joissa voidaan lain mukaan järjestää lapsen sijaishuoltoa. Ne voivat olla joko valtion, kunnan tai yksityisen tahon ylläpitämiä. Nuorisokotisijoitusta pidetään hyvänä ratkaisuna silloin, kun sijoitus on vain väliaikainen tai tilanteessa työskennellään tiiviisti myös vanhempien kanssa, sekä jos yhteydenpito lapsen ja vanhempien välillä on runsasta. Nuorisokoti on paras ratkaisu myös murrosikäisten nuorten kohdalla, joilla on tarvetta sijaishuollolle. Nuoremmille lapsille pyritään ensisijaisesti löytämään sijoituspaikka perheestä. Nuorisokodeissa pyritään kodinomaisuuteen,

ja siellä on oltava yhteiset tilat kaikkien käyttöön sekä jokaiselle nuorelle oma tila, jossa nuori voi rauhoittua ja olla yksin. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Lastensuojelulaitokset i.a.)

Nuorisokotien arki pyrkii olemaan kodinomaista ja nuoren kehitystä tukevaa. Arkeen on luotu rutiinit aamuheräämisestä ruokailuihin ja nukkumaanmenoon. Normaali arki on kuntouttavaa toimintaa, ja se herättää luottamusta ympärillä oleviin aikuisiin. Nuorille tarjotaan myös mahdollisuuksia harrastaa heitä kiinnostavia asioita. Nuoret osallistuvat myös heihin liittyvään päätöksentekoon. Nuorisokodilla on mahdollisesti laitoksen sisäiset palaverit, joihin osallistuu nuoria ja työntekijöitä ja siellä puhutaan laitokseen liittyvistä asioista. Nuorilla on myös henkilökohtaisia palavereja, joissa keskustellaan nuoren tulevaisuudennäkymistä ja hoitomuodoista ja siellä on läsnä erilaisia viranomaistahoja kuten sosiaalityöntekijä ja koulun henkilökuntaa. Näissä palaverissa on mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan paikalla myös nuoren huoltajat. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Lastenkoti, nuorisokoti i.a.)

3 NUORISOKODIN OHJAAJAT

3.1 Ohjaajuus

Ohjaajat ovat suuressa roolissa nuorten elämässä nuorisokodeissa. He toimivat nuorelle niin ohjaajina, auktoriteetteina, tukijoina, kuuntelijoina kuin neuvojinakin. Ohjaajuutta voidaan määritellä useilla eri tavoilla. Ohjaajuus on vaihtelevaa ja monimuotoista toimintaa, jonka sisältö vaihtelee kohderyhmän mukaan. Ohjaamiseen kuuluu ihmisten kohtaaminen, vuorovaikutus, läsnäolo ja erityisesti lasten ja nuorten parissa työskennellessä kasvatuksellisuus. (Enoranta & Halkilahti, 2013, 15.) Jotkut ajattelevat ohjaajuuden koskevan vain yksittäisiä ohjaustilanteita, kun taas toiset ajattelevat sen merkitsevän kokonaisvaltaista kasvattajana toimimista (Kalliola, Kurki, Salmi, Tamminen-Vesterbacka 2010, 7). Tässä opinnäytetyössä tarkastelemme ohjaajuutta jälkimmäisenä mainitusta näkökulmasta.

Ihmisen oma persoona vaikuttaa aina hänen tapansa ohjata. Itsetuntemus on ohjaajalle tärkeää, jotta hän tunnistaa omat vahvuutensa ja voi hyödyntää niitä ohjauksessaan. Ohjaustyö voi välillä olla hyvinkin raskasta ja kuormittavaa, sillä ohjaaja kohtaa paljon erilaisia ihmisiä ja tilanteita. Itsetuntemuksen avulla ohjaaja tuntee myös jaksamisensa rajat, ja osaa siten pitää huolta omasta jaksamisestaan. Ohjaajan on myös hyvä muistaa, että hänelläkin on oikeus tunteisiin, niin negatiivisiin kuin myönteisiinkin. Tunteiden näyttäminen ohjattaville auttaa heitäkin ymmärtämään, että erilaiset tunteet ovat hyväksyttäviä. Olennaista kuitenkin on se, kuinka käsittelee tunteitaan, ja millä tavalla ne ilmaisee muille. Ohjaajan ei kuitenkaan pidä sekoittaa yksityiselämänsä tunteitaan ohjaukseen. Se voi olla joskus hyvinkin vaikeaa, ja sitä tarvitseekin tietoisesti harjoitella. (Kalliola ym. 2010, 10–11, 27).

Ohjaajan ammattitaito muodostuu monista eri taidoista, joita voi harjoitella ja kehittää. Ohjaajan tulee osata suunnitella ohjaustilanteet, toteuttaa ne ja arvioida niiden onnistuminen jälkeensä. Myös erilaisten ohjausmenetelmien hallinta auttaa ohjaustyössä. Hyvät havainnointitaidot ovat ohjaajalle tärkeitä. (Kalliola ym. 2010, 12.) Esimerkiksi nuorisokodeissa tilanteet vaihtuvat usein ja nopeasti, ja ohjaajan täytyy pystyä muokkaamaan ohjaustaan tilanteeseen sopivaksi. Havainnointitaitojen avulla hän pystyy lukemaan tilannetta ja ottamaan oikeanlaisen roolin, esimerkiksi innostajan tai kasvattajan roolin. Innostaminen ja motivointi kannustavat ohjattavaa suoriutumaan paremmin myös sellaisista tehtävistä, jotka eivät ole hänelle mieluisia tai tuntuvat hankalilta. (Kalliola ym. 2010, 56.)

Nuorisokodissa ohjaajat käyttävät päivittäin sekä yksilöohjausta että ryhmäohjausta. Yksilöohjauksella tarkoitamme tässä opinnäytetyössä pidempään jatkuvaa prosessia nuoren ja ohjaajan välillä. Hyvän yksilöohjauksen taustalla on voimavarakeskeinen ajattelu. Voimavarakeskeisessä ajattelussa keskitytään nimenomaan ohjattavan voimavaroihin, ja niihin asioihin joissa hän on hyvä. Ohjaajan tehtävänä on saada ohjattava tunnistamaan ja hyödyntämään omat voimavaransa. Yksilöohjauksessa tärkeää on myös aito läsnäolo, ja välittämisen ja kiinnostuksen osoittaminen ohjattavalle. Ohjaajan ja ohjattavan välillä tulee olla molemminpuolinen luottamus, jotta keskustelut ovat onnistuneita. Luottamuksen syntyminen vie aikaa, ja sen myötä ohjattava uskaltaa puhua vaikeammistakin asioista. (Kalliola ym. 2010, 47, 69, 98.)

Nuorisokodin ohjaajien työhön kuuluu myös yhteydenpito nuoren vanhempien kanssa. Myös vanhempien kanssa työskennellessä luottamuksellinen ilmapiiri on tärkeää. Parhaimmillaan ohjaaja ja vanhemmat toimivat kasvatuskumppaneina. Molemminpuolinen kunnioitus on tärkeää eikä työntekijä saa koskaan vähätellä vanhempia, mutta vanhempien täytyisi myös kunnioittaa työntekijän päätöksiä ja työtä. On tärkeää, että ohjaaja antaa nuoresta myös positiivista palautetta, eikä ota yhteyttä vain ongelmien ilmaantuessa. Ohjaajan tulee myös muistaa, että omaan lapseen liittyvät asiat ovat usein tunneherkkiä. Siksi on syytä harkita, kuinka paljon vanhempi pystyy kerralla ottamaan asioita vastaan. (Kalliola ym. 2010, 146–147.)

3.2 Omaohjaajuus

Monissa lastensuojelulaitoksissa on käytössä omaohjaajatyö. Siinä heti nuoren saapuessa sijoituspaikkaan, hänelle valitaan omaohjaaja, joka on päävastuussa nuoren asioista. Omaohjaajan tärkeimpiä tehtäviä ovat laitokseen kotiutumisen ja arjen tukeminen, kokonaiskuvan luominen lapsen tilanteesta, sekä yhteyden pitäminen vanhempiin ja viranomaisverkostoihin. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Lastenkoti, nuorisokoti i.a.) Omaohjaajatyölle ei ole Suomessa määritelty selkeästi ammatillisia työmenetelmiä, jonka vuoksi työkäytännöt vaihtelevat laitoksittain (Timonen-Kallio 2008, 58).

Omaohjaajan ja nuoren välisessä työskentelyssä korostuu yhteinen tekeminen ja aika. Työskentelyyn kuuluu vahvasti ajan viettäminen yhdessä, keskustelu, kuunteleminen ja aito läsnäolo. Useissa paikoissa on käytössä omaohjaajatuokiot, joita voidaan pitää esimerkiksi kerran viikossa tai kuukaudessa. Näillä tuokiolla tehdään yhdessä jotakin mukavaa, jonka omaohjaaja ja nuori päättävät yhdessä. (Elo-Kuru 2003, 66–67.)

Omaohjaajatyön tavoitteena on, että nuorella olisi edes yksi aikuinen lastensuojelulaitoksessa, johon hän voi luoda läheisen ja luottamuksellisen suhteen (Aho 2009, 83). Työssä korostuu erityisesti omaohjaajan ja nuoren välinen suhde. Omaohjaaja työtä tehdään pitkälti työntekijän omalla persoonalla, jolloin on merkityksellistä kuinka hyvin hänen ja nuoren persoonat sopivat yhteen. (Timonen-Kallio 2008, 65.) Nuorisokodeissa pyritään siihen, että voitaisiin ottaa huomioon nuoren ja ohjaajan ominaisuuksia ja harrastuksia,

jotta he tulisivat hyvin toimeen, ja nuori saisi yksilöllisiä tarpeitaan vastaavan omaohjaajan. Valitettavasti useimmiten kuitenkin omaohjaaja määräytyy sen perusteella, kenellä ohjaajalla on vähiten omaohjattavia. (Elo-Kuru 2003, 79.)

3.3 Vuorovaikutuksen tärkeys

Vuorovaikutus on kahden tai useamman henkilön välistä vastavuoroista kommunikaatiota ja sosiaalista kanssakäymistä. Vuorovaikutus ei ole pelkkää puhetta, vaan myös eleet, ilmeet, liikkeet, äännähdykset ja katseet kuuluvat siihen. Esimerkiksi äänenpainolla ja kosketuksella luodaan sanoille merkityksiä. Nykyaikana myös internetissä tapahtuu paljon vuorovaikutusta, ja silloin se tapahtuu kirjoittamalla, sekä hymiöiden ja kuvien avulla. (Väestöliitto. Vuorovaikutus i.a.)

Vuorovaikutustaidot ovat erityisen tärkeitä ohjaustyössä, sillä ohjaajan ja ohjattavan välillä on aina vuorovaikutussuhde. Hyvä ja turvallinen vuorovaikutussuhde ohjaajan ja ohjattavan välillä vaikuttaa positiivisesti ohjattavan itsetuntoon, ja näin ohjaus toimii paremmin. Ohjaajan tulee kohdella kaikki ohjattaviaan tasapuolisesti, kunnioittavasti ja ystävällisesti. Ohjaajan ja ohjattavan välisen vuorovaikutuksen sävyllä on paljon merkitystä, parhaimmillaan sävy on lämmin ja iloinen. Ohjaajan vastuulla on luoda positiivinen ilmapiiri omalla käytöksellään. Ilmapiiriä luodaan rehellisyydellä, kannustavuudella, tasa-arvoisuudella ja välittämällä. (Kalliola ym. 2010, 45, 53, 59.)

Vuorovaikutustaitoja on monenlaisia, ja ihmisen oma persoona vaikuttaa niihin. Toiset ovat luonteeltaan puheliaita ja ulospäinsuuntautuneita, kun taas toiset ovat ujompia ja vetäytyvämpiä. Vuorovaikutustaitoja pystyy itse kehittämään. Tärkeää on osata ottaa huomioon toisen tarpeet, kuunnella häntä ja eläytyä hänen tilanteeseensa. Kuuntelemisen kyky on erittäin tärkeä osa hyviä vuorovaikutustaitoja. Kyky kuunnella tarkoittaa, että ohjaaja kuuntelee ohjattavaansa aktiivisesti ja on tilanteessa aidosti läsnä. Hän on aidosti kiinnostunut siitä, mitä hänelle kerrotaan. Ohjaaja ei myöskään keskeytä ohjattavaa, vaan malttaa kuunnella hänen asiansa loppuun. Vaikka ohjattavan ja ohjaajan ajatukset eroaisivat toisistaan, ohjattavan ajatuksiin tulee suhtautua suvaitsevasti ja arvostavasti. Aktiivisella kuuntelulla ohjaaja osoittaa ottavansa ohjattavan huomioon ja arvostavansa tätä. Kun ohjaajan ja ohjattavan välillä on luottamus, pystyy ohjattava paremmin puhumaan myös vakavista aiheista. (Kalliola ym. 2010, 44–47.)

On tärkeää, että ohjaustilanteet ovat dialogeja, ja että molemmat osapuolet osallistuvat keskusteluun tasapuolisesti. Ohjaaja rohkaisee ja tukee ohjattavaa puhumaan, ja on itse aktiivisesti mukana keskustelussa. Ohjaajan on osoitettava aitoa kiinnostusta kuunnellesaan ohjattavaa, esimerkiksi kysymällä häneltä välillä tarkentavia kysymyksiä aiheesta. Jos jokin asia on epäselvä, tulisi siihen pyytää tarkennusta väärinkäsityksen välttämiseksi. Vaikka ohjaaja on aktiivinen keskustelussa ohjattavan kanssa, tulee ohjaajan muistaa, ettei ohjattavan ja ohjaajan välillä ole tasavertaista ystävyysuhdetta. Ohjaajan ei kuulu kertoa omista huolistaan ohjattavalle, tai purkaa omia tunteitaan hänelle. Hänen tulee muutenkin miettiä, kuinka paljon on järkevää kertoa omista henkilökohtaisista asioistaan, kuten perheestään ohjattavalle. (Kalliola ym. 2010, 47, 53–54.)

Ihmisten persoonat ovat erilaisia, ja uudet ohjattavat vaikuttavat aina ohjaajaan jollain tavalla. Joskus saattaa heti tuntea, että ohjattavan kanssa tulee hyvin toimeen. Joku toinen ohjattava taas saattaa tuntua haastavalta ohjattavalle. Ohjaajan on ohjattavasta huolimatta tultava ammatillisesti toimeen kaikkien ohjattavien kanssa. Ohjaaja voi valmistautua erilaisten ihmisten kohtaamiseen pohtimalla aiempia kokemuksiaan, ennakkoluulojaan ja asenteitaan. (Kalliola ym. 2010, 52–53.)

4 KOSKETUKSEN JA LÄHEISYYDEN MERKITYS

4.1 Kosketus

Kosketusta on pidetty voimakkaimpana sanattoman viestinnän muotona (Lee & Guerrero 2001, 197). Kosketus voi olla sekä myönteistä että kielteistä. Myönteisellä kosketuksella tarkoitetaan esimerkiksi halaamista, suukottamista, kädenpuristusta tai olkapään taputusta. Kielteisellä kosketuksella puolestaan tarkoitetaan erilaisia väkivaltaisia tekoja tai fyysistä koskemattomuutta loukkaavia kosketuksia. Ihmiset kokevat kosketuksen eri tavoin riippuen esimerkiksi siitä, kuka koskee tai miten heitä kosketetaan, sekä aiemmista kosketuksen kokemuksista. Tämän vuoksi myös myönteiseksi tarkoitettu kosketus voidaan joskus kokea kiusallisena tai ahdistavana. (Knapp & Hall 2002, 273.) Ensimmäinen

aisti, joka ihmiselle kehittyy, onkin kosketusaisti. Se on myös aisti, joka säilyy ihmisellä pisimpään (Väestöliitto. Kosketuksen merkitys i.a.). Kosketus on yleismaailmallinen ilmiö, mutta eri kulttuurien välillä on eroja siinä, kuinka paljon niissä kosketetaan (Field 2001,10).

Kosketukseen liittyy usein tunnelataus. Siksi ajatellaankin, että ihmisten välisen fyysisen läheisyyden määrä on verrannollinen sen kanssa, kuinka luottamuksellinen heidän välillään on. Kosketuksen on myös sanottu lisäävän toisesta ihmisestä pitämisen tunnetta. (Koponen 2009, 13.) Aiheesta on tehty muutamia tutkimuksia. Esimerkiksi tarjoilijan, joka hipaisee asiakkaan kättä, on todettu saavan yleensä asiakkaalta enemmän tippiä. (Chillot 2013.) Kosketuksella on kiinteä yhteys myös kehonkuvaan ja hyväksytyksi tulemisen tunteeseen (Sieppi 2016). Heslin ja Alper (1983) totesivat tutkimuksessaan, että kosketus koetaan eri tavalla riippuen siitä, oliko koskettaja läheinen vai tuntematon henkilö. Jos henkilö oli tuntematon, koettiin intiimimpi kosketus poikkeuksetta epämiellyttävämmäksi, kuin jos henkilö oli läheinen. Jokaisella ihmisellä on myös oma reviiiri, eli koskemattomuusalue. Sen koko vaihtelee esimerkiksi ihmisen persoonasta riippuen, sekä kulttuureittain. (Koponen 2009, 11–12, 61.)

4.2 Kosketuksen tärkeys ja kosketuspuute

Esimerkkejä kosketuksen tärkeydestä ihmisen kehitykselle on paljon. Asiaa on tutkittu muun muassa keskoslapsilla sekä toteuttamalla hierontaterapiaa eri ikäisille ihmisille. Myös eläinkokeiden tuloksia pidetään tärkeinä, sillä niitä voidaan soveltaa helposti ihmisiin samankaltaisten elintoimintojen vuoksi. Kosketuksen tarve on luontainen, ja se pysyy ihmisellä läpi elämän, mutta sen ilmenemismuodot vaihtelevat iän mukana. Esimerkiksi teini-iässä kosketuksen tarvetta voidaan pitää hävettävänä ja lapsellisena asiana, ja sen vuoksi voidaan esimerkiksi kieltäytyä vanhempien kosketuksesta kuten halauksista. (Koponen 2009, 27, 38.) Ihminen pyrkii tyydyttämään kosketuksen tarvettaan kulttuurin ja kasvatuksen luomien sääntöjen ja rajojen puitteissa. Jos kosketusta ei voida saada tarpeeksi muilta ihmisiltä, voidaan käyttää korvaavia keinoja, kuten esimerkiksi omien kasvojen koskettaminen, tyynyn halaaminen tai lemmikkieläimen silittäminen. (Väestöliitto. Kosketuksen merkitys. i.a.)

Tutkimukset ovat osoittaneet, että kosketuspuutteesta on suorainaisia seurauksia ihmiselle. Muun muassa lapsuuden kosketuspuute johtaa usein väkivaltaisuuteen aikuisiässä. Kaikkein nuorimpien rikollisten on myös huomattu tulevan vanhemmilta, jotka ovat lainlyöneet lastaan. Kosketuksenpuutteella on selkeitä yhteyksiä myös unen laatuun, sekä erilaisiin tunne-elämän häiriöihin, kuten ylivilkkauteen, masennukseen, erilaisiin riippuvuuksiin ja aggressiivisuuteen. Psykkisten seurausten lisäksi myös fyysisiä seurauksia on havaittu. Eräässä tutkimuksessa myös huomattiin, että äideistään erotetut alle kouluikäiset lapset alkoivat sairastella useammin, ja heillä esiintyi esimerkiksi vatsavaivoja ja erilaisia hengitystieinfektioita. (Field 2001, 62–64.) Ihmiset eivät usein itse tunnista kärsivänsä kosketuksen puutteesta (Sieppi 2016).

Rottia tarkkailemalla on huomattu jo 1960-luvulla, että niin rotilla kuin ihmisilläkin esiintyy kehityksen jälkeenjääneisyyttä seurauksena kosketuspuutteesta. Poikasena kosketusta saaneet rotat esimerkiksi olivat vähemmän pelokkaita, niillä oli parempi stressinsietokyky ja nopeampi painonkasvu kuin kosketuspuutteisilla lajitovereillaan. Myöhemmin kun asiaa on tutkittu lisää, on myös huomattu, että nämä rotat suoriutuivat kognitiivisista tehtävistä paremmin ja selviytyivät kauemmin hengissä. (Field 2001, 33–34.)

Myös kosketuksen aiheuttamia fysiologisia muutoksia ihmisen kehossa on tutkittu. Uvnäs-Moberg (2007) on tutkinut, että kosketus saa aivot erittämään oksitosiinia, joka on välittäjäaine ja rauhoittava hormoni. Oksitosiini muun muassa alentaa aggressiivisuutta, rentouttaa sekä ylläpitää tasapainoa ihmisen kehossa. Oksitosiinin uskotaan myös helpottavan lapsen ja äidin sekä muidenkin ihmisten välisen kiintymyssuhteen syntymistä. (Koponen 2009, 22–23.)

4.3 Läheisyys

Koetimme löytää määritelmää läheisyydelle, jota esiintyy muissa läheisissä ihmissuhteissa kuin parisuhteessa. Käsitteenä läheisyys mielletään kuitenkin yleisesti aina parisuhteessa olevien kumppanien väliseen läheisyyteen. Esimerkiksi Väestöliiton nettisivuilla läheisyys esitellään parisuhdeosion alla osana sitoutumista. Läheisyys voi olla sekä henkistä että fyysistä. Parisuhteessa fyysisellä läheisyydellä tarkoitetaan esimerkiksi lähekkäin olemista, halaamista, sylissä oloa ja seksuaalisuuden toteuttamista toisen kanssa.

Henkisellä tasolla puolestaan läheisyydellä tarkoitetaan tunnetta henkisestä kohtaamisesta. Henkisen läheisyyden myötä henkilö tuntee tulevansa ymmärretyksi, kuulluksi ja hyväksytyksi. (Väestöliitto. Sitoutuminen on parisuhteen ensimmäinen haaste i.a.).

Mannerheimin lastensuojeluliitto kertoo verkkosivuillaan, että nuori kaipaa kasvunsa tueksi fyysistä ja psyykkistä läheisyyttä. Nuoruudessa läheisyyttä haetaan ystäväpiiristä, kun aiemmin läheisyyttä on haettu omasta perheestä. Vanhempien tulisi tukea lapsiaan ystävyysuhteiden solmimisessa ja itsetunnon kohottamisessa. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2017.) Mannerheimin lastensuojeluliiton sivustolla läheisyyden kokemus nähdään ikäänkuin yksinäisyyden vastakohtana ja että nuoren tulisi ensisijaisesti hakea läheisyyttä ystäväpiiristä.

Läheisyys sanaa käytetään myös termien kiintymys ja kiintymyskäyttäytymisen kanssa. Tällaisissa tapauksissa läheisyys liitetään myös lapsen ja vanhemman väliseen suhteeseen. Esimerkiksi Rusanen kirjoittaa, että lapsella saattaa olla tietynlaisia toimintatapoja, joilla lapsi vaalii läheisyyttä vanhempansa kanssa (Rusanen 2011, 31).

Olemme itse määritelleet, että opinnäytetyössämme läheisyydellä tarkoitetaan nuorisokodissa asuneen nuoren ja siellä työskennelleen aikuisen välistä läheistä suhdetta. Sanalla läheisyys emme siis kuvaa parisuhteessa olevaa läheisyyttä tai muuta sukulaisuussuhdetta. Määrittelimme, että läheisyyden osia ovat hellyys, vastavuoroisuus, luottamus, avoimuus, kosketus ja välittäminen. Puhumme siis henkisestä läheisyydestä ja henkisestä kohtaamisesta, sekä kosketuksesta ja lähellä olost ilman minkäänlaista seksuaalista sävyä. Määrittelyssämme läheisyyden kokemukseen vaaditaan pitkäaikaista ihmissuhdetta, jossa molemmat osapuolet pyrkivät viettämään aikaa toistensa kanssa samalla toisiinsa tutustuen.

Lain mukaan lapsen on saatava mahdollisuus läheisiin ja jatkuviin ihmissuhteisiin ja hellyyteen (Lastensuojelulaki 2007). Lastensuojelun ammattilaisella tulee olla erityisen hyvät vuorovaikutustaidot, ja vuorovaikutuksessa tulee näkyä asiakkaista välittäminen muun muassa empatiana ja arvostuksena (Lavikainen, Puustinen & Ruuskanen 2014, 15). Nuoren ympärillä tulisi olla pysyviä työntekijöitä. Vaihtuvat työntekijät lisäävät katkenneiden ihmissuhteiden määrää ja luovat hylkäämisen kokemuksia, joita nuorella saattaa

olla takana jo useampia. Suhde nuoreen tulisi käynnistää heti sijoituksen alussa aktiivisesti ja vaalia sitä koko sijoituksen ajan. (Vario ym. 2013, 20–21.)

5 KIRKON TAVOITTAVA TYÖ NUORTEN PARISSA

Suomen evankelis-luterilainen kirkko puhuu läheisyydestä Jumalan kanssa. Läheisyyteen Jumalan kanssa ei tarvita kastetta tai muutakaan konkreettista tilannetta tai ulkopuolisia henkilöitä. (Rippikoulusuunnitelma 2017, 10.) Raamatun rakkauden kaksoiskäsky kehoittaa ihmisiä rakastamaan lähimmäistään kuten itseään. (Matt. 22:36–39) Lähimmäisellä tarkoitetaan kaikkia ihmisiä itsensä ympärillä. (Luuk. 10:36–37) On tavallista ajatella, että Jumala voi olla nuoren läheinen ja että seurakunnan työntekijä on lähimmäinen. Kuitenkin ajatus läheisyyden kokemuksesta kirkon työntekijöiden, kuten nuorisotyönohjaajien kanssa, on monelle vieraampi. Läheisyyden kokemus työntekijän kanssa on kuitenkin mahdollinen.

Rippikoulusuunnitelmassa *Suuri ihme 2017* puhutaan turvallisesta rippikoulusta. Osana turvallisuuden kokemusta ohjeistetaan miettimään, millainen on turvallinen kosketus esimerkiksi leikkien aikana. (Rippikoulusuunnitelma 2017, 14.) Kosketus on usein mukana seurakunnan toiminnassa ainakin leikkien ja halausten muodossa. Työntekijöillä on mahdollisuus harkita, millaisissa tilanteissa on kosketusta ja haluaako työntekijä itse osallistua noihin tilanteisiin.

Rippikoulutyön lisäksi tärkeä nuorisotyön muoto on tavoittava työ. Sen tarkoituksena on tuoda työntekijä ja kirkko sinne missä nuori on sen sijaan että nuori yritettäisiin saada kirkkoon tai työntekijän luokse. Tavoittavaan työhön kuuluu yhteiskunnassa sivuraiteille joutuneiden nuorten kohtaaminen, kuuleminen ja auttaminen nuorta kuunnellen. Työ pyrkii siihen, että nuori voisi löytää riittävät taidot ja voimavarat muuttaa oman elämänsä suunta positiiviseen päin. (Tähkää ym. 12–16.) Tavoittavassa työssä tehdään palvelevaa nuorisotyötä, eli kohdataan nuori hänen omassa ympäristössään ja pyritään sieltä käsin tukemaan häntä elämässä. Tätä työtä on mahdollista tehdä yhteistyössä esimerkiksi

lastensuojelun viranomaisten, nuorisokotien henkilökunnan ja muiden lastensuojelun tahojen kanssa.

Tavoittavaa työtä on mahdollista tehdä kaikessa toiminnassa kuten esimerkiksi rippikoulujen aikana. Rippikouluissa on paikalla nuoria jotka eivät ole aktiivisesti aiemmin osallistuneet seurakunnan toimintaan. Työntekijöiden läsnäolo nuorten parissa mahdollistaa nuoren kuulluksi tulemisen ja sen että tämä voi kertoa omasta elämästään turvalliselle aikuiselle. Tämä kuuluu kirkon suunnitelmaan ehkäisevän lastensuojelun toteuttamisesta.

Nuorisotyön ehkäisevää lastensuojelutyötä ovat erilaiset leirit, retket, nuortenillat ja kerhot, joissa nuoren on mahdollista tulla turvallisen aikuisen luokse keskustelemaan asioistaan ja saamaan apua ja vertaistukea muilta nuorilta. Kirkon työntekijöillä on myös velvollisuus tehdä viranomaisille pyyntö lastensuojelun tarpeen selvittämisestä, jos nuoresta herää riittävä huoli tämän kohtaamisen aikana. (Kirkkohallitus 2007.)

Seurakunta tekee ehkäisevää lastensuojelua myös tukemalla perheitä erilaisissa elämäntilanteissa. Kirkko tarjoaa hengellisen tuen lisäksi taloudellista tukea ja ruokaa sekä erilaista neuvontaa talouteen liittyen, ja perheille järjestetään ohjelmaa perhekerhoista parisuhteen tukemiseen. Kirkko on apuna myös kriisitilanteissa ja se tarjoaa erilaisia tukiryhmiä kuten sururyhmiä lapsista aikuisiin. (Kirkkohallitus 2007.)

6 AIEMPIÄ TUTKIMUKSIA

Tutkimuksia nuorisokodissa asuneiden nuorten kokemuksista löytyy melko runsaasti. Tutkimuksia on tehty muun muassa kiintymyssuhteen, omaohjaajuuden tai itsenäistymisen näkökulmista. Tutkimuksia joissa olisi käsitelty erityisesti nuorten ja ohjaajien välistä fyysisistä kosketusta tai läheisyyttä ei kuitenkaan löytynyt. Osasta aihetta sivuavista tutkimuksista on meille kuitenkin ollut hyötyä, ja olemme saaneet niistä apua opinnäytetyöhömme. Esittelemme alla muutamaa tutkimusta.

Jukka Koposen pro gradu -tutkielma on ollut meille suureksi avuksi. Koponen käsittelee kosketuksen merkitystä ihmiselle aiempien tutkimusten ja kirjallisuuden valossa sekä itse teettämänsä kyselylomaketutkimuksen avulla. Tutkielman kirjallisuus ja tutkimusosio on hyvin kattava. Siinä paneudutaan esimerkiksi myönteiseen ja kielteiseen kosketukseen sekä kosketuksen merkitykseen ihmisille eri ikävaiheissa. Koposen omassa tutkimuksessa etsittiin vastauksia erityisesti siihen, onko suomalaisten aikuisten ja nuorten mielestä kosketus tarpeellista, ja jos on, niin millainen kosketus. Lisäksi haluttiin selvittää, mikä estää suomalaisia koskettamasta toisiaan enemmän. Tutkimus oli kvalitatiivinen, ja aineisto kerättiin kyselylomakkeella kolmeltakymmeneltäkuudelta suomalaiselta, ikäväliltään 20–53 vuotta. (Koponen 2009, 3, 67, 69.)

Tutkimuksen tuloksista selvisi esimerkiksi se, että kokemus kosketuksesta muuttuu siirtyäessä lapsuudesta nuoruuteen. Vanhemmilta saatu kosketus tuntuu nololta, eikä sitä enää kehdata pyytää. Kavereiden kanssa kuitenkin halaillaan, ja halutaan koskettaa ihastusta. Noin puolet vastaajista oli sitä mieltä, että he olisivat kaivanneet enemmän kosketusta lapsuudessaan ja nuoruudessaan. Tuloksissa vertailtiin myös vastaajien nykyhetkistä kosketuskulttuuria verrattuna lapsuuden kokemuksiin. Kukaan kyselyyn vastanneista ei pitänyt kosketusta yhdentekevänä, ja suurimmalle osalle se oli merkityksellistä riippumatta lapsuuden kokemuksista. (Koponen 2009, 71–88.)

Välimäki toteutti laadullisen tutkimuksen lastenkotinuorten kokemuksista omaohjaajuudesta kiintymyssuhteena. Lisäksi hän selvitti, kuinka omaohjaajuutta tulisi kehittää menetelmänä ja kiintymyssuhteen tarjoajana. Välimäki toteutti viisi teemahaastattelua 16–17-vuotiaille nuorille, nuoret tulivat kolmesta eri nuorisokodista. Tavoitteena oli saada nuorten ääni mahdollisimman hyvin kuuluviin, ja samalla herättää lastenkotien työntekijät näkemään omaohjaajanroolin myös kiintymyssuhteen tarjoajana. (Välimäki 2012, 8–9.)

Tulokset omaohjaajan ja nuoren suhteen laadusta vaihtelivat, ja vain neljäsosassa suhteista nuori oli kiintynyt omaohjaajaan. Nuoret pitivät ohjaajaa jopa ystävänään, ja olivat huolissaan suhteen katkeamisesta heidän muuttaessa pois nuorisokodista. Lopuissa suhteissa nuoret kokivat, etteivät he voineet luottaa omaohjaajaansa eivätkä he tulleet ohjaajan kanssa toimeen. Omaohjaajasuhteiden kehittämisessä nuoret pitivät tärkeänä riittävää

kahdenkeskistä aikaa, aitoa kohtaamista, empaattista läsnäoloa ja kuuntelemisen taitoa. (Välimäki 2012, 52–55.)

Joitakin tutkimuksia kosketuksen tärkeydestä hoitotyössä on myös tehty. Suomessa esimerkiksi Routasalo (1997) on toteuttanut 25 vuodepotilaalle tutkimuksen, jossa tutkittiin muun muassa sitä, kuinka vuodeosaston potilaat kokivat hoitajan kosketuksen hoitotilanteissa. Kosketus koettiin useimmiten hyvänä ja turvallisena. Hoitajien välillä oli eroja siinä, kuinka he koskettivat potilasta. Joidenkin kosketus oli kovempaa ja hermostunutta, ja erojen uskottiin johtuvan siitä, kuinka rohkeasti hoitajat uskalsivat lähestyä potilaita. Kosketusta, kuten halaamista tai hartialle taputtamista potilaat kaipasivat eniten silloin, kun he olivat allapäin tai erityisen hyvällä mielellä. Se edesauttoi hoitajan ja potilaan suhteen muodostumista sekä loi kotoisamman tunteen potilaalle. Kosketuksen koettiin kuvaavan hyväksyntää, inhimillisyyttä ja ystävällisyyttä. Sillä koettiin myös olevan myönteinen vaikutus jaksamiseen. Tutkimukseen osallistuneista löytyi kuitenkin myös niitä, jotka eivät kaivanneet ylimääräistä kosketusta hoitajilta. (Koponen 2009, 41–42.)

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

7.1 Tutkimuksen tavoite ja kohderyhmä

Tutkimustehtävänä on selvittää nuorten kokemuksia läheisyydestä ja fyysisestä kosketuksesta nuorisokodin ohjaajien kanssa. Tutkimuksen tavoitteena on saada nuorten ääni kuuluviin ja selvittää, millaiseksi he kokevat saamansa läheisyyden ja kosketuksen.

Tavoitteena on myös kartoittaa nuorisokodissa asuneilta nuorilta, ovatko he osallistuneet suomen evankelis-luterilaisen kirkon toimintaan ja millaiseksi he ovat kokeneet suhteensa kirkon työntekijöihin.

Haluamme erityisesti tutkimuksen avulla tuoda ammattilaisille tietoa nuorten ajatuksista, ja keinoja lähestyä nuorta luontevasti. Tämä on tutkimuksessa toteutettu kirjoittamalla

tyyppitarinoita. Tyyppitarinat ovat fiktiivisiä kertomuksia, joihin on tiivistetty tutkimuksen tulokset. Tarinoista ei ole mahdollista tunnistaa haastatteluun osallistuneita nuoria. Tarinoita jaetaan sosiaalialan ammattilaisille ja opiskelijoille herättämään ajatuksia läheisyyteen ja kosketukseen liittyen.

Tutkimuskysymyksiä meillä on kolme.

1. Millaiseksi nuoret kokevat ohjaajien kosketuksen ja läheisyyden?
2. Miten nuorten ja ohjaajan välistä läheisyyttä voidaan toteuttaa nuorisokodissa?
3. Millaiset asiat vaikuttavat nuorilla fyysisen läheisyyden kokemukseen?

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat nuorisokodissa haastatteluhetkellä asuvat nuoret sekä jälkihuollossa olevat nuoret. Tutkimukseen valikoitui yhteistyökumppaniksi yksityisen tahon ylläpitämä nuorisokoti Keski-Suomen alueelta, sillä meillä oli yhteyksiä tähän nuorisokotiin. Nuorisokodin työntekijät olivat erittäin kiinnostuneita aiheesta, ja kannustivat meitä toteuttamaan tutkimuksen. Nuorisokoti on seitsemänpaikkainen ja pyrkii olemaan mahdollisimman kodinomainen. Nuorisokoti pyrkii vastaamaan asiakkaidensa psyykkiseen tarpeeseen. Asiakkaaksi voi tulla 13–17 vuotiaita nuoria, ja sijoituksen jälkeen he voivat siirtyä vielä jälkihuoltoon.

7.2 Aineiston hankinta

Haastattelimme yhteensä neljää henkilöä, jotka kaikki ovat olleet sijoitettuna samaan nuorisokotiin haastattelun aikana tai aiempaan ajankohtana. Sijoitus oli päättynyt korkeintaan vuotta ennen haastattelun ajankohtaa. He olivat iältään 15–19-vuotiaita. Haastatteluun osallistui vain tyttöjä. Rajasimme nuorisokodin ohjaajat haastattelusta kokonaan pois, jotta nuorten ääni korostuisi tuloksissa.

Valitsimme tutkimusmenetelmäksi puolisturkturoidun haastattelun, sillä se sopii erityisesti ihmisten henkilökohtaisten kokemusten ja ajatusten tutkimiseen. Sen avulla saadaan tuotua haastateltavien ääntä paremmin kuuluviin. Puolisturkturoidulle haastattelulle on ominaista, että keskitytään johonkin tiettyyn aiheeseen, ja haastateltavat ovat kaikki kokeneet jonkin tietynlaisen tilanteen. Haastattelua varten luodaan runko, johon kirjataan ylös kaikki teema-alueet, jotka halutaan käydä haastateltavan kanssa läpi. Haastattelija

pitää huolen siitä, että kaikki teemat käydään läpi, vaikka niiden järjestys tai laajuus vaihtelisivat. (Hannila & Kyngäs 2008, 3, 6). Mietimme myös tärkeimmät kysymykset teemojen alle valmiiksi.

Kävimme tekemässä haastattelut paikan päällä nuorisokodissa. Ympäristö oli haastateltaville tuttu, joten uskoimme siellä olevan helpompaa vastata. Saimme käyttöömmme vastaavan ohjaajan työhuoneen, joten ympäristö oli rauhallinen. Huoneen käyttö varmisti myös sen, ettei kukaan voinut kuulla mitään haastattelusta. Haastatteluissa oli käytössä valmiiksi luomamme kysymysrunko (liite 1). Kysymysten järjestys oli vapaa, ja valmiiden kysymysten lisäksi nuorilta kysyttiin tarvittaessa tarkentavia kysymyksiä. Osa nuorista ei halunnut vastata kaikkiin kysymyksiin, jolloin haastattelussa siirryttiin seuraavaan kysymykseen ilman vastausta. Kaikille haastateltaville tarjottiin tätä mahdollisuutta haastattelun aluksi, alussa myös muistutettiin mahdollisuudesta keskeyttää koko haastattelu, jos kysymykset ovat esimerkiksi liian henkilökohtaisia tai haastattelun tilanne on liian ahdistava. Haastattelut äänitettiin, jotta haastattelija pystyi keskittymään tilanteeseen ja kuuntelemaan haastateltavaa aktiivisesti. Nauhoitteiden avulla saatiin myös ylös haastateltavien sanatarkat vastaukset. Nauhoitteet litteroitiin tekstiksi viikon sisällä, jotta nauhoite voitiin poistaa tietoturvan takia. Haastattelujen kesto vaihteli 7–12 minuutin välillä, vaikka olimme kuvitelleet niihin menevän kauemmin. Haastattelun jälkeen jokainen nuori sai noin viiden euron arvoisen kiitoksen makeisten muodossa.

7.3 Aineiston analysointi

Haastatteluaineiston analysointi on tapahtunut kolmessa vaiheessa Ruusuvuoren, Niklanderin ja Hyvärisen (2010) analysointitavan mukaisesti. Ensimmäisessä vaiheessa tutustuimme haastattelujen aineistoon ja kävimme niiden kanssa ikään kuin keskustelua. Aineisto tuli tutuksi, ja hahmotimme, millaisia asioita olimme saaneet kerättyä haastatteluilla. Epäroimme sitä, vastaako aineisto tarpeeksi hyvin tutkimuskysymyksiimme, ja kuinka saisimme toteutettua analyysin seuraavat vaiheet. Äänitteiden litteroinnin avulla suuri äänimassa muuttui helpommin hallittavaan muotoon. Litteroidusta tekstistä pysytimme myös rajaamaan pois tutkimuksen kannalta epäoleelliset puheet, esimerkiksi tut-

kimuksen aiheeseen liittymättömät yksityiselämän tapahtumat sekä esimerkiksi paikkakuntiin liittyvät tiedot. Rajaus on tehty asioihin jotka eivät liity tutkimuksen aiheeseen, ja se on tehty johdonmukaisesti kaikkeen haastattelumateriaaliin.

Ensimmäisessä vaiheessa on oleellista tutustua saatuun haastattelumateriaaliin ja pohtia kuinka materiaali vastaa tutkimuskysymyksiin. Kun haastateltavia on vähän, on mielekästä kysyä haastattelukysymyksiä, joiden tavoitteena on saada esille mielipiteitä ja tarkempia henkilökohtaisia kokemuksia. Tällaisten kysymysten avulla pienemmästäkin otannasta on mahdollista saada tutkimukselle oleellisia tietoja ilman, että aineiston määrä kasvaa liian suureksi. (Ruusuvuori ym. 2010, 13–23.)

Toisessa vaiheessa aineistosta etsitään teemoja ja ilmiöitä sekä luokitellaan litteroitua tekstiä. Luokittelun tehtävänä on aineiston tarkka läpikäyminen. Sitä määrittelevät tutkimusongelmat, keskeiset käsitteet ja lähtökohtien määrittely. Luokittelun aikana täytyy huomioida ja käsitellä koko aineisto sen sijaan että nostaisi esille vain ne vastauksien osat, jotka ovat ns. “helmiä”. Luokittelun otsikot täytyy valita niin, että ne eivät ole liian yleispäteviä vaan niiden avulla päästään myös syvemmälle. (Ruusuvuori ym. 2010, 23–29.) Käytimme otsikointina lausahduksia “Kun nuori kaipaa ohjaajaa”, “Ohjaajan piirteet”, “Kosketus tuntuu”, “Läheisyys on” ja “Kosketus seurakunnan toimintaan”. Analysoimme myös ne kohdat materiaalista, jotka eivät menneet noiden otsikoiden alle sekä pohdimme niiden merkitystä haastattelun tulosten kannalta. Opinnäytetyön tekijöistä molemmat tekivät itsenäisesti kaksi edeltämainittua haastattelun analysointivaihetta. Tuon jälkeen keräsimme ajatukset yhteen, keskustelimme molempien tekemistä havainnoista ja kuulinne toistemme perusteluja.

Aineistoa on mahdollista työstää ja käsitellä loputtomasti. Aina jotakin jää tulkitsematta. On kuitenkin tärkeää jossakin vaiheessa aloittaa analysoinnin kolmas vaihe eli keskustelu aineiston kanssa. Tässä vaiheessa analyttiset havainnot kootaan yhteen myöhemmin tehtäviä johtopäätöksiä varten. (Ruusuvuori ym. 2010, 29–34.) Kolmas vaihe tehtiin muotoutuneen aineiston perusteella. Siinä muodostimme käsittekarttoja saaduista asiaryhmistä ja muodostimme myös niiden alaryhmiä. Tuon jälkeen vertailimme tuloksia keskenään. Analysoinnin kolmannessa vaiheessa etsitään vastauksia alun tutkimuskysymyksiin. Samalla pohdimme tutkimuksen onnistumista, haastattelujen ja niiden tutkimisen eettisyyttä ja haastattelujen tulosten tuomista tarinoiden muotoon.

7.4 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimusprosessimme eettisyys merkitsi meille tapaa, jolla suhtaudumme tutkimukseen ja työhömmee, sekä henkilöihin joiden kanssa tutkimusta teimme. Pyrimme säilyttämään läpinäkyvyyden ja rehellisyyden kaikissa tutkimuksemme vaiheissa ja valmiissa raportissa. Tutustuimme jo ennen tutkimuksen aloittamista hyviin tieteellisiin käytäntöihin, joita pyrimme noudattamaan kaikissa tutkimuksemme vaiheissa.

Kaikkien henkilöiden jotka antavat tietojaan tutkimusta varten, tulee antaa tähän lupa. Tutkijan täytyy myös varmistaa, tehdäänkö tutkimus sellaisessa yhteisössä tai laitoksessa, jossa tarvitsee anoa erillinen lupa esimerkiksi johtajalta. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010.) YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksessa ja Suomen perustuslaissa sanotaan, että lasten tulee saada vaikuttaa heitä itseään koskeviin asioihin. Käytännössä siis alaikäisiä haastateltaessa ei ole pakollista pyytää lupaa erikseen huoltajilta. (Tampereen yliopisto 2015.) Pyysimme kuitenkin alaikäisten nuorten huoltajilta tai sosiaalityöntekijältä erikseen allekirjoitetun luvan (liite 2) nuoren osallistumisesta tutkimukseen yhteistyökumppanimme toiveesta. Lomakkeessa annoimme yhteystietomme, ja kerroimme tutkimuksestamme. Vastaava ohjaaja toimitti lupapaperin kaikkien nuorisokodissa asuvien nuorten huoltajille tai sosiaalityöntekijöille. Vasta kun olimme saaneet luvan, kysyimme luvan saaneilta nuorilta, ketkä heistä olivat halukkaita osallistumaan tutkimukseen. Pyysimme luvan tutkimuksen toteuttamiseen myös nuorisokodin vastaavalta ohjaajalta.

Tutkimusta tehdessä täytyy kunnioittaa tutkittavien itsemääräämisoikeutta. Osallistujan täytyy olla suostua tutkimukseen vapaaehtoisesti ja riittävään tietoon perustuen. Lupa voi olla suullinen tai kirjallinen. (Tampereen yliopisto 2015.) Koska haastateltavamme olivat pääosin alaikäisiä, laadimme heille kirjallisen kutsun tutkimukseemme (liite 3), ja pyysimme heitä allekirjoittamaan suostumuksensa. Kutsussa kerroimme tutkimuksemme aiheesta, kerättävän aineiston käyttötarkoituksesta, sekä haastateltavien anonymiteetista. Lisätietoa tutkimuksestamme nuoret pystyivät kysymään nuorisokodin vastaavan ohjaajan kautta, tai pyytämällä häneltä yhteystietomme. Haastateltaville kerrottiin haastattelun alussa myös selvästi, että he voivat missä tahansa vaiheessa keskeyttää tutkimukseen osallistuminen, jos esimerkiksi haastattelukysymykset tuntuvat liian henkilökohtaisilta. Kerroimme, että valmiissa tutkimuksessa haastateltavat ovat täysin tunnistamattomia.

Tutkittavaa henkilöä tulee kohdella oikeudenmukaisesti ja arvostavasti, eikä häntä saa loukata tutkimuksen tuloksia kirjoittaessa. Tutkimuksessa tulee noudattaa myös yksityisyyttä ja tietosuojaa koskevia periaatteita. Kerättyä aineistoa täytyy säilyttää niin, ettei siihen pääse kukaan ulkopuolinen käsiksi. (Tampereen yliopisto 2015.) Tutkimuksen raportti tulee kirjoittaa siten, ettei tutkimukseen osallistujaa voida tunnistaa (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010). Jotta edellä mainitut asiat toteutuisivat, nauhoittamamme haastattelut litteroitiin mahdollisimman nopeasti, minkä jälkeen nauhat poistettiin. Näin pysyimme minimoimaan riskin, että joku ulkopuolinen pääsisi nauhoihin käsiksi. Tulokset kirjoitimme totuudenmukaisesti, mutta niin ettei haastateltavia voi niistä tunnistaa.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta on vaikea mitata millään mittarilla. Luotettavuutta kuitenkin kohottaa, jos raportissa on selkeästi selitetty tutkimuksen kulku sekä aineiston luokitteluperusteet ja aineiston keräämisen olosuhteet. Kun tutkimuksesta annetaan tarpeeksi tietoa lukijalle, voi lukija myös itse arvioida tutkimuksen tuloksia. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 135, 138.) Olemme pyrkineet työssämme antamaan mahdollisimman paljon tietoa tutkimuksestamme ja sen eri vaiheista.

Haastattelujen tuloksia olisi voinut tarkastella muistakin näkökulmista, kuten etsiä yhtäläisyyksiä. Uskomme kuitenkin, että toisistaan poikkeavat kokemukset herättävät enemmän ajatuksia kohderyhmässä, jolle kirjoitimme tutkimuksen lopputuloksena syntyneet tyyppitarinat. Toisistaan poikkeavat tarinat myös nostavat esille enemmän keinoja joilla toteuttaa fyysistä läheisyyttä, sekä mielipiteitä millaiset ominaisuudet ohjaajassa ovat positiivisia tai negatiivisia läheisyyttä ajatellen. Jos jokin vastaus toistui erityisen usein, otimme sen huomioon ja mainitsimme asiasta tuloksia avatessamme.

8 TUTKIMUSTULOKSET

8.1 Läheisyys on

Läheisyys on yksi tutkimuksen olennaisimmista käsitteistä. Sen määrittely oli haastavaa kaikille tutkimukseen osallistuneille. Käsitettä oli helpompi lähestyä pohtimalla millä tavoin läheisyys ilmenee toisen ihmisen kanssa. Kuvioon 1 on koottu nuorten ajatukset siitä mitä läheisyys on.

KUVIO 1. Läheisyys on

Haastateltavat kertoivat että läheisen ihmisen kanssa vietetään aikaa, hänelle voi puhua kaikesta, hänen lähellään voi olla, ja hänen kanssaan voi olla miten vaan. Läheisyyteen liittyen yksi haastateltava mainitsi myös luottamuksen ja turvallisuuden.

Läheisistä ihmisistä kysyttäessä haastateltavat mainitsivat yleensä perheen ja ystävät. Kun kysyimme, kokevatko he ohjaajat läheisiksi itselleen, kolme haastateltavista vastasi

kokevansa. Yksi haastateltava vastasi, ettei koe ohjaajia yhtään läheisiksi, mutta haastattelun edetessä myös hän kertoi joidenkin ohjaajien olevan hänelle läheisiä. Kaikki haastateltavat kokivat, että osa ohjaajista oli heille läheisempiä kuin toiset.

--Kyllähän ne oli niinkun perjaatteessa osa perhettä ku täällä asu. No riip-puen aina ohjaajasta. Uudet oli aina vähän semmosia, että ei se luottamus ehkä ollu samanlainen kun vanhempien kanssa mutta sehän on ihan normaalia. (Haastateltava 2)

Haastateltavat kokivat läheisyyden nuorisokodissa tärkeänä, sekä myös tavallisena osana arkea. Kaksi haastateltavaa kertoi, että läheisyydellä on iso merkitys nuorten jaksamiseen nuorisokodissa. Yhdellä haastateltavalla oli kokemus nuorisokodista, jossa läheisyyttä ei saatu ollenkaan, keskustelun tai kosketuksen muodossa. Haastateltava olisi kaivannut läheisyyttä ohjaajilta, koska sillä hetkellä hänellä ei ollut mahdollisuutta saada sitä perheeltään tai ystäviltään.

--Eihä täällä muute jaksais ollakkaa. Ja sit se että pyytää välillä, tai laittaa viestii että ootko syöny ja tuutko aamupalalle ja tuutko kahville, ja kaikki nää ne on kivoja kanssa mitä täällä on. (Haastateltava 2)

8.2 Kosketus tuntuu

Kosketuksen kokemus oli jokaiselle haastateltavalle yksilöllinen ja kokemukseen vaikuttivat tilanteet sekä kosketuksen antaja. Kosketusta kuitenkin kuvailtiin haastatteluissa arkisena, luonnollisena ja tavallisena. Kuviossa 2 on nuorten ajatuksia ja kokemuksia kosketuksesta.

KUVIO 2. Kosketus tuntuu

Kosketuksen kokemus oli kuitenkin riippuvainen erilaisista tekijöistä ja kaikkea kosketusta ei koettu positiivisena. Suhde työntekijään oli yksi iso tekijä kosketuksen kokemuksesta. Vieraampien ja uudempien ohjaajien antamaa kosketusta pidettiin vältettävänä tai vähemmän luonnollisena asiana. Myös vastakkaisen sukupuolen antama läheisyys koettiin jossain tapauksissa hankalana tai jopa kielteisenä.

No se riippuu vähän missä tilanteessa. Yleensä mä yritän välttää sitä kaikilla mahdollisilla keinoilla, mut sit kaikista läheisimpien ohjaajien kanssa mä pystyn esimerkiksi halaamaan tai sillei niiku, (Haastateltava 1)

Kosketuksesta kysyttäessä puheeseen nousi usein lohduttaminen: halaaminen, silittely ja vieressä istuminen. Haastateltavat kertoivat myös itse hakeutuvansa ohjaajan lähelle silloin kun heillä on paha olla. Tuolloin saatettiin kaivata ohjaajan huomaavan heillä olevan paha olla ja reagoivan tilanteeseen.

Osa haastateltavista koki positiivisena sen, että ohjaaja kysyy lupaa koskea nuoreen tai halata tätä. Osa koki kysymisen turhaksi. Esille nousi kuitenkin se, ettei kosketus ole aina kaivattua ja ohjaajalla tulisi olla tilanneherkkyyttä omassa toiminnassa.

Mm, no, no, ehkä se että ihan yhtäkkiä, se tulee ja koskee. Se ei niiku anna tilaa ite päättää, et haluunko mä ite et muhun kosketaan. Et se ehkä eniten ärsyttää, ei siinä niiku muute mitää ois. (Haastateltava 1)

Haastateltavilla oli kokemuksia, joissa heitä on jouduttu rajoittamaan fyysisesti. Asiasta kysyttäessä haastateltavat usein vastasivat ettei heitä ole rajoitettu, mutta hetken päästä he ovat muistaneet tilanteita jossa heistä on pidetty jossain tilanteessa kiinni ilman heidän antamaa suostumusta. Haastattelujen perusteella nuo rajoitustilanteet eivät olleet suuresti muuttaneet näiden nuorten kokemusta läheisyydestä tai kosketuksesta ohjaajien kanssa ainakaan pidemmällä aikavälillä.

8.3 Ohjaajan piirteet

Tutkimuksessa tahdoimme selvittää, millaiset piirteet ohjaajassa saavat nuoret hakeutumaan heidän läheisyytensä. Kuviossa 3 on esitettyinä ne piirteet, jotka saivat nuoren lähestymään ohjaajaa ja ne piirteet joiden takia nuori vetäytyi pois ohjaajien läheisyydestä.

KUVIO 3. Ohjaajan piirteet

Positiivisina piirteinä haastatteluissa mainittiin useasti henkilökemioiden kohtaaminen, ja nuoren ja ohjaajan on yhteiset mielenkiinnon kohteet. Myös yhdessä tekeminen lähensi nuoria ohjaajiin.

Mm, piirteistä mä en osaa sillee sanoo. Tai no oikeestaan, ne on vaan niiku ehkä samanlaisia ihmisiä. Ne tykkää samoista asioista ja sit niiku ne yhdistää meitä ja sillei niiku. (Haastateltava 1)

Kyllähän sen heti huomaa että jos kemiat kohtaa ja juttu luistaa ja haluaa sit itekki tehdä ohjaajan kanssa läheisempää tuttavuutta. Haastateltava 3.

Haastateltavien mukaan ohjaajat, joita he haluavat itse lähestyä ovat iloisia, luotettavia, avoimia, eivätkä ”nipota”. Myös vuorovaikutuksellisuus tuli esiin haastateltavien vastauksissa: ohjaajan tulee olla kiinnostunut nuoren kuulumisista, ja antaa myös jotakin itsestään, jotta vuorovaikutussuhde on toimiva.

Ne on ollu mukavia mulle ja sitten tullu puhumaan, kysymään et miten mulla menee. (Haastateltava 4)

No kyllä se on aika paljon, just semmosesta vastapainoisesta, tiiätkö semmosesta, vuorovaikutus on semmosta molemminpuoleista. Että kysyy mitä kuuluu ja ohjaaja pysty myös ite avaamaan vähän niinkun. (Haastateltava 3)

Nuoret eivät välttämättä pyydä läheisyyttä tai huomiota suoraan, vaan saattavat mennä vain viereen, ja toivoa että ohjaaja huomaa heidän pahan mielensä. Yksi haastateltava koki, että joskus ohjaajat ”hössöttivät” liikaa, eivätkä antaneet omaa rauhaa. Toinen puolestaan oli saanut raivokohtauksen, kun ohjaaja oli yllättäen tullut tökkimään häntä, eikä antanut hänelle tilaa.

8.4 Kun nuori kaipaa ohjaajaa

Haastateltavilta kysyttiin kysymyksiä ohjaajiin ja heidän toimintaansa liittyen. Haastateltavat kuitenkin toivat muihinkin kysymyksiin liittyen esille tilanteita, joissa he ovat kaivanneet ohjaajan läsnäoloa. Kuvioon 4 on koottu koko haastattelun aikana esille nousseita

tilanteita ja lausahduksia, joilla haastateltavat ovat osoittaneet ohjaajille sitä että heitä on kaivattu.

KUVIO 4. Kun nuori kaipaa ohjaajaa

Haastattelujen perusteella haastateltavat kokivat ensisijaisesti kaipaavansa ohjaajaa silloin kun heillä on hankala vaihe tai hetki elämässä. Ohjaajaa kaivattiin myös olemaan läsnä tavallisessa arjessa. Suurimmaksi tarpeeksi nousivat tarve kuunteluun ja yhteiseen aikaan.

--(läheisyys), sillä oli iso osa tai siis merkitys mejän jaksamiseen ja siihen.. että kuunneltiin ja tultiin vaikka viereen istumaan ja hierottiin illalla hartiat ja kyllähän se niinku. (Haastateltava 3)

Kyllä mä aika paljon niinkun ite kaipasinkin semmosta niinkun ihan niinkun perus arkikin oli että touhutaan ja tehdään ja ei sen tarvi olla mitään semmosta läheisyyttä olla mut se toinen on siinä vaikka kuuntelevana korvana ku on vaikeempi hetki tai sit ihan vaa se et lähetään tekemään jotain. (Haastateltava 3)

Haastatteluissa tuli ilmi paljon erilaisia tilanteita joita nuoret ovat yhdessä kokeneet ohjaajan kanssa. Ohjaajan läsnäolo näissä tilanteissa ja tapahtumissa koettiin positiivisena ja ohjaaja on ollut nuorten kanssa aktiivinen tekijä tilanteissa. Konkreettisia tilanteita joita

haastateltavat kertoivat olleet pelaaminen, ruoanlaitto, kahvittelu, valokuvaus, urheilu, lenkkeily, kalastus, veneily, touhuaminen, halaaminen, kuuntelu, vieressä istuminen, silittely ja hartioiden hierominen.

8.5 Läheisyyden ja kosketuksen mahdollisuus kirkon nuorisotyössä

Haastateltavista kolme neljästä kertoi osallistuneensa seurakunnan toimintaan. Yksi ei muistanut ollenkaan osallistuneensa seurakunnan tarjoamiin tilaisuuksiin tai ohjelmaan. Kuviossa 5 näkyy haastateltavien kokemukset pääpiirteittäin.

KUVIO 5. Kosketus seurakunnan toimintaan

Haastateltavat muistivat osallistuneensa seuraaviin toimintamuotoihin: leiri, kerho ja isoskoulutus. Yksi oli myös saanut seurakunnan tukeman kesätyön.

Toiminnan aikana kaikki haastateltavat ovat osallistuneet leikkeihin jossa on ollut fyysistä kosketusta halaamisen tai kädestäpitämisen muodossa. Kokemus noista leikeistä oli positiivinen. Haastateltavat myös muistivat seurakunnan työntekijöiden halanneen rippikoulun päättyessä.

Nuorisotyönohjaajaa ei kuitenkaan koettu läheiseksi, vaikka haastateltavat ovat osallistuneet seurakunnan toimintaan. Nuorisotyönohjaajan ei koettu huomioivan haastateltavia ja tähän ajateltiin syyksi suurta määrää nuoria samassa toiminnassa.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

9.1 Läheisyyden kokemus ohjaajan kanssa

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa nuorten kokemuksia kosketuksesta ja läheisyydestä nuorisokodin ohjaajien kanssa sekä tuoda heidän ajatuksiaan esiin. Tutkimuksessa tuli ilmi, että nuoret kokivat kosketuksen ja läheisyyden positiivisena ja tärkeänä asiana nuorisokodissa. Kosketuksella ja läheisyydellä koettiin olevan suuri merkitys nuoren jaksamiseen nuorisokodissa.

Läheisyyden nuoret mielsivät aluksi liittyvän enemmänkin perhe- ja ystävyys-suhteisiin kuin nuorisokodin ohjaajiin. Haastattelujen edetessä nuoret kuitenkin luonnehtivat ainakin osan ohjaajista olevan myös läheisiä. Läheisyyden kokemukseen vaikutti eniten henkilökemioiden kohtaaminen, sensitiivisyys ja ohjaajan tuttuus. Parhaimmillaan ohjaaja oli vuorovaikutuksellinen ja osoitti kiinnostusta nuorta kohtaan, jolloin nuori lähestyi ohjaajaa helpommin ja pystyi tukeutumaan häneen. Ohjaajan vuorovaikutustaidoilla onkin suuri merkitys hänen ja ohjattavan suhteen muodostumisessa. Ohjaajan tehtävä on luoda myönteinen ilmapiiri vuorovaikutustilanteeseen ohjattavan kanssa. Hyvillä vuorovaikutustaidoilla ohjaajan on mahdollista luoda luottamuksellinen suhde ohjattavaan, jolloin ohjattavan on helpompi puhua itselleen vaikeista aiheista. (Kalliola ym. 2010, 47, 59.)

Tutkimuksesta tuli myös selvästi ilmi, että nuoret kaipaavat ohjaajia. Läheisyyden ja kosketuksen kaipuu on suurin silloin, kun nuori tarvitsee lohdutusta ollessaan allapäin. Myös Routavaaran (1997) teettämässä tutkimuksessa tuli ilmi, että vuodeosaston potilaat kaipaivat hoitajan kosketusta erityisesti ollessaan allapäin (Koponen 2009, 41). Nuoret ei-

vät välttämättä suoraan sano ohjaajille kaipaavansa kosketusta ja läheisyyttä, mutta näyttävät sen erilaisin keinoin, kuten hakeutumalla ohjaajien luo. Nuoret toivoivat myös ohjaajilta oma-aloitteisuutta kontaktin ottamisessa. Ohjaajien merkitys nuorten jaksamiseen nuorisokodissa on suuri. Tämän vuoksi on tärkeää, että kaikkiin nuoriin pyritään luomaan side. Siteen luomista voidaan yrittää helpottaa esimerkiksi siten, että nuoren omaohjaajan valinnassa otetaan huomioon nuoren mielenkiinnonkohteita (Elo-Kuru 2003, 79). Yhteiset harrastukset ja henkilökemioiden kohtaaminen edesauttavat läheisen suhteen muodostumista nuoren ja ohjaajan välille.

Haastateltavien vastauksista pystyi tulkitsemaan, että tunneherkkyys on erityisen tärkeä piirre ohjaajalla. Ohjaajan tulisi pystyä lukemaan erilaisia tilanteita, milloin nuori kaipaa seuraa ja läheisyyttä, milloin taas hän kaipaa omaa tilaa ja rauhaa. Haastatteluista kävi ilmi, että ohjaajan toiminta saattoi olla myös nuorta kuormittavaa. Tällaisia tilanteita olivat esimerkiksi, jos ohjaaja ei esimerkiksi antanut nuorelle tarpeeksi omaa tilaa tai toisaalta ei jutellut nuoren kanssa lainkaan.

Osa haastateltavista pyysi ohjaajaa seuraansa suoraan, ja pystyi kertomaan asioistaan oma-aloitteisesti. Osa haastateltavista taas hakeutui ohjaajaan läheisyyteen, ja toivoi ohjaajan huomaavan heidät, ja kysyvän mitä kuuluu. Nuorisokodissa työskennellessä työntekijän täytyy siis todella olla aidosti läsnä koko ajan, jotta hän voi huomata tällaiset tilanteet sekä erot nuorten välillä.

9.2 Koskettamisen ja läheisyyden keinot

Kokemukset kosketuksesta ja läheisyydestä olivat yksilöllisiä, ja nuorilla oli eroja siinä, kuinka usein ja kenen he tahtoivat itseään koskettavan. Kokemus kosketuksesta oli vahvasti sidoksissa siihen, millaiseksi nuori koki välinsä ohjaajan kanssa. Mitä tutumpi ja tärkeämpi ohjaaja oli nuorelle, sitä luonnollisempaa ja helpompaa kosketus ohjaajan kanssa oli hänelle. Heslin ja Alper (1983) totesivatkin tutkimuksessaan, että kosketus koetaan eri tavalla riippuen siitä, kuinka läheinen henkilö oli. Mitä läheisemmät välit koskettajalla ja kosketettavalla on, sitä luonnollisemmalta ja paremmalta kosketus tuntuu.

(Koponen 2009, 11–12.) Nuorisokodin uuden työntekijän onkin hyvä ensin hieman tunustella tilannetta ja tutustua nuoriin pikkuhiljaa, sen sijaan että menee saman tien esimerkiksi koskettamaan häntä.

Tavallinen arki on paikka läheisyydelle ja kosketukselle nuorisokodissa. Läheisyyttä nuorten kanssa voi luoda yksinkertaisesti esimerkiksi vain kuulumisten kyselyllä ja tavallisella läsnäololla sekä yhteisellä tekemisellä. Haastattelussa nuorten oli haastavaa määritellä erityisiä hetkiä, jolloin ohjaaja on koskettanut heitä. Mielestämme itse kosketusta pidettiin merkityksellisenä, ei niinkään sitä, missä tilanteessa kosketus saatiin. Kosketuksen ei tarvitse aina olla halaus, vaan esimerkiksi kosketus olkapäälle riittää. Nuorta voi siis koskettaa esimerkiksi ohimennen ruuanlaiton lomassa tai urheillessa.

Kokemukset kosketuksesta ja läheisyydestä olivat positiivisia, kun ne tapahtuivat nuoren henkilökohtaisia rajoja kunnioittaen. Myös myönteiseksi tarkoitettu kosketus voidaan kokea epämiellyttävänä riippuen esimerkiksi tilanteesta, ja siitä kuka koskee (Knapp & Hall 2002, 273). Esimerkkinä tällaisesta tilanteesta eräs haastateltava kertoi raivostuneensa ohjaajalle, joka tuli liian yhtäkkiä koskettamaan häntä kysymättä lupaa. Kosketusta kaivattiin normaalissa arjessa, ja pienikin kosketus riittää. Läheisyys koettiin suureksi voimavaraksi nuorisokodissa jaksamiseen, ja nuoret kaipasivat sitä ohjaajilta. Olisikin hyvin tärkeää, että kaikilla nuorilla olisi vähintään yksi ohjaaja, jonka he kokevat itselleen läheiseksi.

Tutkimusten mukaan on myönteistä sekä kielteistä kosketusta, ja henkilön oma kokemus määrittää millaiseksi hän kokee kosketuksen (Knapp & Hall 2002, 273). Yllättävä tulos oli se, etteivät nuoriin käytetyt fyysiset rajoitustoimenpiteet eivät olleet jääneet heille negatiivisesti mieleen. Useimmiten rajoitustoimenpiteistä kysyttäessä nuori ei ensin edes muistanut sellaisia olleen. Uskomme, että asiaan vaikutti paljon se, että vaikka nuorta on rajoitettu fyysisesti, häntä ei ole satutettu tai hänen yksityisyyttään ei ole loukattu. Rajoitustoimenpiteet, joita nuoret olivat kokeneet, eivät ole olleet siis liian rajuja tai tarpeettomia. Nuorten kuvaamat tilanteet olivatkin melko lieviä, kuten jalasta kiinni pitäminen karkaamisen yrityksen yhteydessä.

9.3 Kokemukset kirkon työntekijöistä

Haastattelussa kysyttiin haastateltavien kokemuksista evankelis-luterilaisen kirkon toimintaan ja työntekijöihin liittyen. Haastattelussa tuli ilmi, etteivät nuoret juurikaan olleet osallistuneet seurakunnan toimintaan muuten kuin rippikouluun. Vastaukset olisivat saattaneet olla laajempia, jos haastateltavat olisivat voineet etukäteen kysyä esimerkiksi huoltajiltaan millaisessa toiminnassa ovat olleet mukana esimerkiksi lapsuuden aikana tai heitä olisi enemmän muistutettu millaista toimintaa seurakunnat yleisesti tarjoavat.

Kaikkien vastauksia yhdisti se piirre, ettei heitä oltu huomioitu siinä toiminnassa johon he olivat osallistuneet. Vastauksien aikana tuli myös ilmi, että syynä siihen pidettiin työntekijöiden kiirettä, kun paikalla on samaan aikaan paljon nuoria. Vaikka työntekijät eivät tulleet läheisiksi silti toimintaan osallistumisen kokemukset olivat haastattelujen perusteella positiivisia. Nuoret kokivat toiminnassa olleen kosketuksen (leikkien aikana, haalaaminen onniteltaessa) neutraaliksi. Kaikkien haastateltavien kokemukset ja vastaukset olivat hyvin toistensa kaltaisia, mikä myös osoitti sen, että haastateltaviltamme saadun aineiston määrä oli liian pieni päteväksi tutkimukseksi.

Haastateltavista kukaan ei ollut juurtunut seurakunnan toimintaan esimerkiksi rippikoulun jälkeen. Yksi kertoi osallistuneensa hetken ajan isoskoulutukseen ja sitten jättäneen sen kesken. Seurakuntaan juurtumista olisi saattanut edesauttaa seurakunnan työntekijän ja nuorisokodin ohjaajan tekemä tiiviimpi yhteistyö. Nuorisokodit voisivat tukea nuoria seurakunnan toimintaan tarjoamalla kyytejä, joustamalla nuorisokodin aikatauluista ja kannustamalla harrastuksen ylläpitämiseen. Seurakunta olisi voinut tarjota nuorelle esimerkiksi vertaistoimintaa, tavallisia nuorteniltoja ja retkiä joiden avulla arkeen olisi saanut toimintaa myös nuorisokodin ulkopuolelle. Tavoittavan työn työotteella työntekijä olisi voinut mennä kohtaamaan ja kuuntelemaan nuorta hänen omaan ympäristöönsä, kuten kouluun, ja tarjota siellä nuorelle mielekästä toimintaa (Tähkää ym. 2012, 12–16.).

Tutkimus kuitenkin osoitti, että aihetta voisi kuitenkin tutkia lisää. Seurakunnan nuorisotyön ja muun toiminnan pitäisi tavoittaa muutkin kuin ne nuoret jotka lähtökohtaisesti ovat jo kiinnostuneet seurakunnan toiminnasta ja kokevat olevansa uskossa. Meidän tutkimustemme tuloksissa tällaista ei ollut tapahtunut. Aineiston niukkuuden takia ei kuitenkaan tule yleistää, etteikö kirkko tavoittaisi toimintaansa lastensuojelun asiakkaita tai etteivätkö nuoret voisi kokea nuorisotyönohjaajaa läheiseksi.

10 TYYPPIKARINAT

10.1 Aineiston työstäminen tyypitarinoiksi

Halusimme tuoda nuorten kokemukset esille mahdollisimman aidosti, mutta nuoren henkilöllisyyttä ja yksilöllisyyttä suojaten. Kokemusten täytyy myös olla helposti nähtävissä, saavutettavassa ja luettavassa muodossa. Tästä syystä tarinoita jaetaan pdf-muotoisena versiona verkossa ja tämän lisäksi jaamme myös paperisia versioita joihinkin koulu- ja työyhteisöihin. Verkossa olevaa tiedostoa jaetaan Keski-Suomen alueella nuorisokotien työntekijöille. Nuo työntekijät voivat halutessaan tulostaa tarinoita esimerkiksi toimistojen seinälle herättämään ajatuksia läheisyydestä.

Tarinoita on kirjoitettu kaksi. Aineisto ei ollut tarpeeksi laaja, että tarinoita olisi voinut kirjoittaa useampia ilman, että ne olisivat toistaneet liikaa toisiaan. Kaksi tarinaa antaa kuitenkin jo mahdollisuuden vertailuun erilaisten kokemusten ja toiveiden välillä.

Tarinoita kirjoittaessa täytyi olla sensitiivinen. Analysoimme ensin haastattelut ja tämän jälkeen etsimme piirteitä, jotka nousivat esille nuorten kertomuksista. Nuo piirteet toimimme esille lyhyiden fiktiivisten tarinoiden muodossa. tarinat kuvailevat nuorten läheisyyden kokemuksia nuorisokodeissa ja nostavat esille tunteita joita kokemukset ovat herättäneet.

Tarkastelimme opinnäytetyön aikana myös läheisyyden keinoja, joten tarinoiden sisälle sisällytettiin vinkkejä luonnollisesta läheisyydestä. Tavoittelimme sitä, että tarinat herättävät sosiaalialan ammattilaisissa ja erityisesti nuorisokotien ohjaajien joukossa keskustelua ja ajatustyötä fyysisestä läheisyydestä nuoren kanssa, sen tarpeesta ja luonnollisista keinoista.

Tarinoiden ulkoasu on olennainen osa sitä, kuinka ne herättävät ihmisten huomiota. Kuvitus on tehty toisen opinnäytetyöntekijän toimesta. Kuvien tarkoituksena on ollut kuvata jollakin tavalla tarinan henkilöä ja antaa tälle fiktiiviset kasvot. Kuvien tarkoituksena on

myös olla nuoria kohottavia ja nuoruutta kunnioittavia. Kukaan nuorista ei saa kokea tarinoita lukiessaan kokea, että hänen kokemuksistaan on kirjoitettu ja sitten kokemuksille on annettu kasvot, jotka olisivat jollain tavalla alentavat tai halventavat.

10.2 Tyypitarina “Mun nimi on Emppu”

Ensimmäisen tarinan päähenkilö on 15-vuotias Emppu. Hänen perhesuhteensa ovat huonot, joten hänen elämänsä aikuiset ovat lähinnä nuorisokodin ohjaajia. Emppu kaipaa ohjaajien huomiota mutta ei osaa aina pyytää sitä. Yhteinen tekeminen ja ohjaajien tunneherkkyys ovat tärkeitä asioita, jotta Emppu pääsee rakentavasti purkamaan omia tunteitaan. Kuvitettu tarina löytyy työn lopusta (liite 4).

Mun nimi on Emppu ja oon asunut täällä nuorisokodilla nyt pari vuotta. Olin vaan kolmetoista kun muutin tänne. Tavallisesti vietän päiväni aika paljon mun huoneessa, mut tykkään kun joku pyytää mukaan tekemään. Yleensä ohjaajat pyytää pelaamaan tai niiden kanssa ulos, jotain ihan tavallisia juttuja. Se on kivaa et ne keksii aina tekemistä kun ei täällä muuten jaksais aina vaan olla. Se on hyvä juttu et nekin on ihan tavallisia tyyppejä ja ne kertoo myös omasta elämästään juttuja. Ei tunnu siltä et ne pitää mua vaan laitoslapsena.

Mun välit perheeseen on aika huonot. Ne ei pidä yhteyttä niin ei muakaan enää kiinnosta. Kun mulla on paha olla niin kaipaen ohjaajien seuraa, en mä halua mun kavereille puhua vaikeita juttuja. Meen vaikka ohjaajan viereen istumaan ja toivon et se kysyy miten mulla menee. On liian vaikeeta alkaa ite vaan puhuu tai mennä halaamaan. Aika moni ohjaaja tajuukin kysyy ja sit mielummin vietän aikaani niiden kanssa myös muulloin.

Ne myös aina välillä kysyy saako mua halata, ne tietää et en tykkää jos kosketaan ilman lupaa. Joskus mä kyllä raivostun niille jos ne ei tajuu et mulla on paha olla ja sit ne vaan tulee hössöttämään eikä kuuntele. Sit tarviin omaa tilaa et voin taas puhuu tai olla jonkun kanssa. Ohjaajista tulee vähän kuin perhe kun täällä asuu kun ne aina tietää mun jutut ja on kaikessa mukana. Varsinkin ne ketkä on ollu täällä kauan töissä niin ne on mulle läheisii. Ne kestää mun huonot päivät ja ne ei muistele sitä vaikka oisin tehnyt jotain tyhmää.

10.3 Tyypitarina “Mä oon Sofia”

Toisen tyypitarinan päähenkilö on Sofia, joka muuttaa pian pois nuorisokodilta täysi-ikäistymisen takia. Sofia on kiintynyt nuorisokodilla erityisesti omaohjaajaansa, koska heillä on samankaltaisia kiinnostuksen kohteita ja Sofia kokee tuon ohjaajan ymmärtävän hänen asioitaan. Sofian elämässä on myös perhe ja ystäviä, joten hän ei myöskään halua tutustua kaikkiin ohjaajiin kunnolla. Sofia kuitenkin nauttii saamastaan huomiosta ja välittämisestä. Kuvitettu tarina löytyy työn lopusta (liite 5).

Mä oon Sofia ja täytän kohta 18. Oon asunu alle vuoden nuorisokodilla koska elämä alko olla liian vauhdikasta ja mua ei näkyny enää koulussa. Mulla on perhe jonka luona mä vietän lomat kun ne tajuaa mun juttuja. On mulla myös hyviä kavereita ja niiden kanssa vietän illat ja viikonloput kun kotiin ei pääse. Ohjaajien seura ei aina oikein kiinnosta kun ne ei tajua antaa rauhaa ja niitä kiinnostaa ihan eri jutut kun mua. Ne kuitenkin aina auttaa kun tarviin neuvoa jossain tai oon vaikka kipee.

Se on kyllä parasta kun joskus mun omaohjaaja järjestää mulle omaa aikaa ja se myös aina kysyy mitä mulle kuuluu vaikka sillä ois kiire muihin juttuihin. Meillä synkkaa hyvin ja sille on hyvä puhuu aina kun käydään kahvilla tai se hieroo mun hartioita. Siltä voin aina myös kysyy et jutellaanko. Sen kanssa tehdää myös retkiä, joskus vaan vaik veneilemään mut sit välillä jotain isompaa, vaikka joku shop-pailureissu millon käydään pizzalla.

Mä muutan kohta pois nuorisokodilta omaan kämppään. Sit saan taas tehdä mitä haluun. Haluisin et vois in saada jonkun tutun työntekijän jälkihuoltoon niin ei tarviis taas uudelle selittää mun juttuja kun se turhauttaa. On ollu tärkeetä et ohjaajat on ollu mukana kaikissa tavallisissa jutuissa. On kivaa et aina kun tulee nuorisokodille tai lähtee täältä niin joku sanoo aina moi ja kysyy mihin meen tai miten meni. Niitä kiinnostaa mun jutut vaikka mä en aina haluakaan kertoa niille kaikkea.

11 POHDINTA

11.1 Opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyöprosessimme alkoi keväällä 2016 opinnäytetyön suunnitelman laatimisella. Olimme päättäneet jo ensimmäisenä opiskeluvuotemme, että teemme opinnäytetyön yhdessä, ja olimme pohtineet useita eri aiheita. Päädyimme tähän aiheeseen yksimielisesti, sillä aihe oli molempia kiinnostava sekä ajankohtainen. Koska aihe oli molemmille mieluinen, olimme hyvin motivoituneita koko opinnäytetyöprosessin ajan. Prosessi oli mielenkiintoinen sekä opettavainen, ja olemme tyytyväisiä lopputulokseen.

Uskomme, että opinnäytetyö oli helpompi tehdä parityöskentelynä kuin yksin. Pysyimme vaihtamaan ajatuksia ja ideoita, ja jos toiselta ei jonkun osion tekeminen luonnistunut, toinen pystyi auttamaan siinä. Kysyimme aktiivisesti ohjaavalta opettajalta neuvoja opinnäytetyön kanssa, ja kehitimme työtämme neuvojen avulla.

Olimme alun perin toivoneet, että saisimme yhteensä kuusi haastateltavaa tutkimuksemme. Valitettavasti halukkaita ei kuitenkaan löytynyt niin paljoa, ja lopulta ohjaavan opettajan vahvistuksella päätimme, että neljä haastateltavaa riittää. Toisaalta tutkimuksemme tarkoituksena ei ollut alun perinkään olla tilastollisesti merkityksellinen, vaan tarinoiden muodossa herätellä työntekijöitä ajattelemaan omaa työskentelyään, ja antaa eväitä heille nuorten kanssa toimimiseen. Mielestämme onnistuimme tavoitteessa hyvin, ja uskomme työstämme olevan hyötyä varsinkin uusille ohjaajille nuorisokodeissa.

Tutkimusta tehdessämme saimme kritiikkiä siitä, että kaikki haastateltavat asuivat samassa nuorisokodissa. Pelkona oli se, että haastateltavien vastaukset olisivat samanlaisia. Mielestämme tutkimus kuitenkin onnistui hyvin, vaikka haastateltavien määrä tutkimuksessa oli hyvin pieni. Kaikkien haastateltavien kokemukset olivat yksilöllisiä. Jo neljällä haastateltavalla saimme paljon arvokasta tietoa, joka vastasi tutkimuskysymyksiimme. Meitä jäi kuitenkin harmittamaan se, että kaikki haastateltavat olivat tyttöjä, ja näin ollen emme saaneet poikien näkökulmaa esiin lainkaan. Jos olisimme päässeet haastattelemaan myös poikia, tutkimuksemme olisi luultavasti ollut vielä antoisampi.

11.2 Tutkimuksen onnistuminen

Mielestämme tutkimus onnistui hyvin, ja saimme vastauksen kaikkiin tutkimuskysymyksiimme. Tarkoituksena oli tuoda esiin nuorten ääntä, ja heidän erilaisia ajatuksiaan kosketuksesta ja läheisyydestä. Haastatteluissa saimme useita eri näkökulmia nuorilta asioihin, ja löysimme myös yhteneväisyyksiä heidän vastauksistaan.

Tyypitarinat ovat tutkimuksemme helmi. Ne tiivistävät koko tutkimuksen nopeasti luettaisiin muotoon ja tuovat esille ne seikat joita halusimme ammattilaisille välittää. Monelle pitkään työskennellelle asiat saattavat olla tuttuja, mutta läheisyydestä ja kosketuksesta muistuttaminen ei varmasti koskaan ole pahitteeksi. Tarinat voisivat olla hyvä osa uusien työntekijöiden perehdytystä, ja voisivatkin sopia esimerkiksi osaksi nuorisokodin perehdytyskansiota. Alunperin tyypitarinoita mietittiin pieniksi julisteiksi toimistojen seinille ja uskomme niiden toimivan myös sellaisessa tarkoituksessa.

Nuorisokoti, jossa teimme haastattelut, hyötyvät tutkimuksen tuloksista. Niiden avulla voi kehittää työyhteisön ammatillista otetta. Koemme tutkimuksen onnistuneen kun sen tuloksista saa varmuudella todellista hyötyä ja konkreettisen työkalun. Tyypitarinoiden levittäminen ja käyttöönotto on kuitenkin epävarmaa, vaikka tarinat lähetetään useisiin nuorisokoteihin.

Työn kirkollinen osuus jäi vajaammaksi kuin olisimme halunneet. Saimme vähemmän vastauksia kuin tavoittelimme. Sen takia emme voineet kirjoittaa kolmatta tyypitarinaa seurakuntaan liittyen. Tutkimusta lukiessa on myös tärkeää muistaa, ettei etenkin seurakuntaan liittyviä tuloksia voi yleistää. Kirkollinen osuus kuitenkin herätti paljon keskustelua seurakunnan työntekijöissä opinnäytetyön prosessin aikana. Monet ajattelivat, että aiheesta on tehty tutkimuksia, mutta saimme kertoa että aihe on vielä hyvin koskematon. Aiheesta kaivattaisiin hyvää ja laajempaa tutkimusta, jotta tietoa voitaisiin levittää työkentille.

Tutkimus on kirjoitettu auki kattavasti. Sen vaiheet ovat näkyvillä ja työssä tuomme esille onnistumiset sekä puutteet prosessin aikana. Nämä seikat lisäävät työmme luotettavuutta.

Nuorisokodin tiedot ovat salattuja nuorten yksityisyyden takia ja pidämme tätä asiaa hyvin perusteltuna, sillä emme halua vaarantaa nuorten henkilöllisyyksiä. Koemme tutkimuksen olevan eettisesti toteutettu ja luotettava.

11.3 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyöprosessi oli uudennlainen haaste ammatillisella urallamme. Tekemämme tutkimus oli meille molemmille ensimmäinen, joten kaikki piti opetella alusta. Toisaalta täysin uuden asian opetteleminen mahdollistaa sen, ettei taustalla ole vääristyneitä toimintamalleja.

Tieteellistä kirjoittamista olemme opetelleet koko ammattikorkeakoulun ajan, mutta opinnäytetyö oli haaste sen laajuuden ja tarkkojen kriteerien takia. Osaa tekstistä, kuten käsitteitä, on prosessoitu yli vuoden ajan ja osa tekstistä on aivan tuoretta. On ollut haasteellista yhdistää teksti toisiinsa sopiviksi ja toisiaan tukeviksi. Siihen on vaadittu paljon aikaa ja opettajan tukea. Kirjoittamisen prosessi on tukenut hyvin ammatillista kasvua. Kirjoittamisen taito on olennainen työkentällä, sen avulla voi tulla ymmärretyksi ja kuuluksi.

Tutustuimme tarkasti tutkimuksen tekemisen eettiseen puoleen. Tutkimuksemme aihe oli arka, joten haastattelukentälle ei voinut sännätä tekemättä laajaa pohjatyötä ja hankkimatta luottamusta haastateltavan kanssa. Teimme myös yhteistyötä nuorisokodin kanssa. Kävimme heidän kanssaan keskustelua siitä, ettei tutkimusta tarjota sellaisille nuorille, joille aihe olisi liian vaativa kyseisessä elämäntilanteessa. Kaikille nuorille myös esiteltiin aihe kattavasti ja painotettiin että haastattelun saa keskeyttää, jos tilanne tuntuu liian ahdistavalle tai epämiellyttävälle. Kukaan nuori ei kuitenkaan keskeyttänyt haastattelua, mutta osa nuorista ei vastannut aivan kaikkiin kysymyksiin. Pyrimme toiminnassamme sensitiivisyyteen haastatteluista tyyppitarinoiden kirjoittamiseen saakka.

Aihe oli rohkea valinta, koska julkisuus on täynnä negatiivisesti sävytettyä ja epäsovelia läheisyyttä. Sosiaalialalla korostetaan jatkuvasti varovaisuutta nuorten kanssa työkennellessä. Halusimme kuitenkin nostaa esille kosketuksen ja läheisyyden merkityksel-

lisyyden. Tutkimuksessa nousi esille paljon keinoja luontevaan kosketukseen ja lähentymiseen. Tutkimuksen aihe oli myös monella tapaa uusi, koska läheisyys on lähes kaikissa tutkimuksissa ja julkaisuissa määritelty käsittelemään parisuhteissa olevaa läheisyyttä. Läheisyyttä ei löytynyt yhdistettynä sosiaalialan ammattilaiseen ja nuoreen. Työkentillä olimme kuitenkin huomanneet, että työntekijät ja nuoret voivat olla toisilleen läheisiä. Määrittelimme tämän opinnäytetyön läheisyys-käsitteen itse. Käsitteen määrittely oli meille myös uutta ja koimme sen haastavaksi.

Prosessin aikana opimme myös perustelemaan valintojamme. Monella oli mielipiteitä siitä mitä meidän pitäisi tutkia ja millaisella tavalla. Monet halusivat, että olisimme laajentaneet tutkimuksen aihetta toiseen nuorisokotiin ja kokemusten vertailuun, ohjaajien näkökulmaan tai paljon suurempaan haastateltavien määrään. Noiden neuvojen kuuntelu olisi kuitenkin tehnyt työstämme liian laajan. Valintojemme perustelu kuitenkin muuttui koko ajan varmemmaksi ja opimme seisomaan tutkimuksemme takana. Opinnäytetyön lopussa on runsaasti jatkotutkimusaiheita, jotka ovat nousseet esille opinnäytetyön prosessin aikana. Kerromme noista aiheista, jotta seuraavat voisivat jatkaa tekemäämme työtä mielenkiintoisista aiheista, jotka eivät mahtuneet meidän työhömmme.

Opinnäytetyön prosessi on pitkä ja monella tavalla haastava. Parin kanssa työskentelystä on apua, mutta toisen työskentelytapojen opettelu on myös haastavaa. Prosessin aikana oppi toimimaan paremmin parina sellaiselle henkilölle jonka toimintatavat ovat erilaiset kuin omat. Kommunikoinnilla ja yhteisillä säännöillä, kuten aikataulujen luomisella oli olennainen merkitys työn onnistumiselle ja valmistumiselle ajallaan. On hienoa nähdä, että saimme yhteistyöllä aikaiseksi tutkimuksen ja opinnäytetyön, johon voimme olla yhdessä tyytyväisiä.

11.4 Kirkon ja nuorisokodin yhteistyö

Kirkon tavoittavan nuorisotyön tarkoituksena on kutsua toimintaan niitäkin nuoria jotka lähtökohtaisesti eivät jo kuulu kirkon piiriin. Kirkolla on myös mahdollisuus toimia lastensuojelun tukena tarjoamalla nuorille ikään sopivaa ohjelmaa ilman että paikalla on nuoren huoltajat tai lastensuojelun henkilökuntaa. Seurakunnan toiminnassa jokaisella

nuorella pitäisi olla mahdollisuus osallistua tavallisena nuorena ilman lastensuojelun leimaa.

Kirkon työkentillä on mahdollista löytää asenteita, joiden mukaan lastensuojelun asiakkaat vaativat erityisnuorisotyön osaamista ja resursseja, eikä heille ole välttämättä paikkaa nuorille yleisesti tarjotusta viikkotoiminnasta. Haluaisimme kuitenkin muuttaa tuota ajattelukantaa ja tuoda esille erilaisia mahdollisuuksia. Lastensuojelun asiakas voi osallistua tavallisiin nuorteniltoihin, vapaaehtoistoimintaan ja isostoimintaan samalla tavalla kuin muutkin ikätoverinsa. Lastensuojelun asiakkuuden ei tarvitse leimata nuorta ongelmalliseksi tai erityistä tukea tarvitsevaksi. Kirkon erityisnuorisotyö voi taas resurssien puitteissa tarjota lastensuojelun asiakkaille leirejä, retkejä ja muuta kohdennettua vertais-toimintaa jonne kutsutaan lastensuojelun asiakkaita. Molemmille nuorisotyön muodoille on oma paikkansa ja mahdollisuutensa. Pääasia olisi ymmärtää, ettei lastensuojelun asiakkuus välttämättä tarkoita erityisiä toimenpiteitä nuorta kohtaan ja hän voi olla mukana samalla tavalla kuin muutkin ilman erityistä huomiota.

Nuorisokoti voi myös halutessaan tukea nuoriaan kirkon toimintaan. Nuorelle voi tarjota kyytejä rippikoulukäynteihin tai isostoimintaan. Seurakunnan työntekijöihin ja tiloihin voidaan käydä yhdessä tutustumassa. Nuorelle voidaan järjestää rippijuhlat ja ostaa rippilahja jos nuoren vanhemmat eivät halua järjestää juhlia. Toimintaan voi myös tukea joustamalla nuorisokodin säännöistä esimerkiksi aikataulujen puitteissa jotta nuori voi osallistua nuorteniltaan loppuun saakka. Nuorisokoti voi ylipäättään kertoa nuorilleen milaista toimintaa seurakunta tarjoaa ja kannustaa nuoria käydä kokeilemassa. Nuorisokoti voi myös osallistua mahdollisiin kuluihin joita leireille osallistuminen saattaa tuottaa. Nuorisokoti voi todellisuudessa hyötyä seurakunnan kanssa tehtävästä yhteistyöstä: esimerkiksi nuortenilloista voi saada matalakynnyksisen harrastuksen, joka tukee nuoren kasvua ja kehitystä. Tukemisen keinoja on lukuisia ja niiden käyttäminen on lähinnä työntekijöiden halusta ja viitseliäisyydestä kiinni.

11.5 Jatkotutkimusaiheita

Tutkimuksemme jätti paljon tilaa jatkotutkimuksille. Haastateltavamme tulivat kaikki samasta nuorisokodista, ja haastateltavat olivat kaikki tyttöjä. Olisi hienoa, jos joku tarttuisi

samaan aiheeseen, mutta keskittyisi esimerkiksi poikien kokemuksiin tai ottaisi laajemman otoksen tutkimukseensa. Tyttöjen ja poikien erilaista tapaa kokea kosketus on tutkittu vain yleisellä tasolla, ja olisi kiinnostavaa tietää millaisia eroja asiassa on nuorisokodin sisällä. Ovatko ohjaajien piirteet, jotka saavat nuoren lähestymään häntä, samantlaiset poikien mielestä kuin tyttöjen? Milloin pojat erityisesti kaipaavat läheisyyttä ja kosketusta ohjaajalta?

Aihetta voisi tutkia myös ohjaajien näkökulmasta haastattelemalla heitä samoista teemoista. Tutkimuksessa voisi olla mielekästä kysyä myös vaikuttaako läheisyyteen esimerkiksi omaohjaajasuhde.

Tutkimuksen tuloksista kävi ilmi, ettei rajoitustilanteita ollut koettu jälkikäteen kovinkaan merkityksellisinä. Aihetta voisi tutkia tarkemmin. Selvittää millaisia tutkimuksia aiheesta on tehty, jos on tehty. Selvittää onko kokemukseen vaikuttanut riittävä positiivinen kosketus ja läheisyys, vaikuttaako rajoitustilanteiden määrä kokemukseen, miten tilanteet on käyty läpi jälkikäteen ja kokivatko nuoret jälkikäteen rajoittamisen tarpeelliseksi toimenpiteeksi.

Evankelis-luterilaisen kirkon osalta tehdyn tutkimuksen voisi laajentaa kysymyksiltään ja otannaltaan paljon suurempaan mittakaavaan. Kirkko on määritellyt julkaisuissaan tavoitteen tehdä tavoitettavaa nuorisotyötä ja olla läsnä siellä missä nuoret ovat. Nuorisokodeissa asuvat nuoret kohtaavat ennakkoluuloja elämässään sen takia, että heidät on sijoitettu asumaan kotinsa ulkopuolelle ainakin hetkellisesti. Kirkolla olisi mahdollisuuksia olla näiden nuorten elämässä läsnä huomioimalla heidät toiminnassa.

Jatkotutkimuksessa voisi tutkia lastensuojelun asiakkaita, jotka ovat käyneet rippikoulun juuri ennen tutkimuksen toteuttamista. Haastattelussa voisi kysyä esimerkiksi seuraavia asioita: Oliko seurakunnan työntekijöillä etukäteen tietoa nuoren lastensuojelun asiakkuudesta tai mahdollisesta sijoituksesta kodin ulkopuolelle rippikoulun alkaessa? Kuinka monta leiriläistä oli yhtä työntekijää kohtaan? Tarjottiinko leirillä kahdenkeskistä aikaa työntekijän kanssa esimerkiksi keskustelun tarpeeseen?

Aihetta voisi tutkia myös erityisnuorisotyön näkökulmasta. Erityisnuorisotyö saattaa tehdä yhteistyötä esimerkiksi Jopo-luokkien ja muiden erityisryhmien kanssa, joissa on

mukana lastensuojelun asiakkaita ja tai ryhmien kanssa, jotka ovat tarkoitettu lastensuojelun asiakkaille. Haastateltavat voitaisiin kerätä näistä ryhmistä ja kysyä niiden nuorten kokemuksia seurakunnasta, työntekijöistä ja seurakunnan toiminnassa olleesta läheisyydestä ja kosketuksesta.

Vastaavan tutkimuksen voisi myös toteuttaa etsimällä nuorisokoteja, jotka tekevät aktiivisesti yhteistyötä seurakunnan kanssa. Noiden nuorisokotien asiakkailta voisi kysyä kokemuksia seurakunnasta, sen työntekijöistä ja seurakunnan toiminnassa olleesta läheisyydestä ja kosketuksesta.

LÄHTEET

- Aho, M. 2009. Vanhemmuuden roolikartta omaohjaajan hyvänä työkäytännönä Halikon perhetukikeskuksessa. Teoksessa Tanskanen, I. & Timonen-Kallio, E. (toim.). Lastensuojelun hyvät työkäytännöt. Turku: Turun ammattikorkeakoulu, 81–91.
- Chillot, Rick 2013. The Power of touch. Psychology today 11.3. Viitattu 16.9.2017. <https://www.psychologytoday.com/articles/201303/the-power-touch>
- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Elo-Kuru, Hannele 2003. Omahoitaja - kaiken korjaa? Lastensuojelulaitoksen lähikasvattajan työssä tarvittava ammatillinen osaaminen. Turun yliopisto. Sosiaalityönlaitos. Pro gradu.
- Enoranta, Maiju & Halkilahti, Liisa 2013. Ryhmätoiminta ja osallisuus tukemassa lapsen osallisuutta. Havaintoja lastensuojelun asiakkaille suunnatusta tyttöryhmästä. Tampereen ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Field, Tiffany 2001. Touch. Massachusetts: The MIT Press.
- Kalliola, Tiina; Kurki, Arja; Salmi, Marjaana & Tamminen-Vesterbacka, Tutta 2010. Matkalla ohjaajuuteen. Helsinki: Kirjapaja.
- Kirkkohallitus 2007. Kirkko ja lastensuojelutyö. Tausta-aineistoa varhaisesta tukemisesta ja lastensuojelusta seurakunnan työntekijöille. Viitattu 8.6.2017. <http://www.oulunhiippakunta.evl.fi/@Bin/1622964/KirkkojaLastensuojelutyo.pdf>
- Koponen, Jukka 2009. Kosketuksen merkitys. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma.
- Lastensuojelu.info, Lapsen etu on tärkein i.a. Viitattu 3.6.2017. <https://www.lastensuojelu.info/lastensuojelun-perusta/lapsen-etu-on-tarkein/>
- Lastensuojelu.info. Lapsen oikeuksien yleissopimus i.a. Viitattu 3.6.2017. <https://www.lastensuojelu.info/lastensuojelun-perusta/lapsen-oikeuksien-yleissopimus/>

- Lastensuojelulaki 2007. 417/13.4.2007. Finlex – Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 4.6.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>
- Lavikainen, Marjo; Puustinen-Korhonen, Aila & Ruuskanen, Kristiina 2014. Lastensuojelun laatuluokitus. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2014:4. Tampere: Suomen yliopistopaino Oy.
- Lee, J. S. & Guerrero, L. K. 2001. Types of touch in cross-sex relationships between co-workers: Perceptions of relational and emotional messages, inappropriateness, and sexual harassment. *Journal of Applied Communication Research*.
- Mannerheimin lastensuojeluliitto 2017. Nuori on yksinäinen. Viitattu 8.9.2017. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tukea-perheen-huoliin-ja-kriiseihin/nuori-on-yksinainen/>
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Rippikoulusuunnitelma 2017. Suuri ihme. [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/400865F07982E0ECC2257D5100209E1D/\\$FILE/SuuriIhme-Rippikoulusuunnitelma2017.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/400865F07982E0ECC2257D5100209E1D/$FILE/SuuriIhme-Rippikoulusuunnitelma2017.pdf)
- Rusanen, Erja 2011. Hoiva, kiintymys ja lapsen kehitys. Porvoo: Finn Lectura.
- Ruusuvuori, Johanna; Pirjo Nikander & Hyvärinen, Matti (toim.) 2010. Haastattelun analyysi. Tampere; Vastapaino.
- Sieppi, Julia 2016. Kosketus voi myös ahdistaa – "Nykyinen sukupolvi opettelee kosketamista". Viitattu 8.10.2017. <https://yle.fi/uutiset/3-8830141>
- Tampereen yliopisto 24.4.2015. Eettiset periaatteet. Viitattu 8.11.2016. <http://www.uta.fi/tutkimus/etiikka/periaatteet/yksit.html>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2015. Lastensuojelun avohuolto. Viitattu 9.8.2017. <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/avohuolto>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016. Mitä on lastensuojelu? Viitattu 4.11.2016. <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/mita-on-lastensuojelu>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Lastenkoti, nuorisokoti. i.a. Viitattu 8.6.2017 <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijais-huolto/sijaishuollon-muodot/lastensuojelulaitokset/lastenkoti-nuorisokoti>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Lastensuojelulaitokset i.a. Viitattu 8.6.2017 <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijais-huolto/sijaishuollon-muodot/lastensuojelulaitokset>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Lastensuojelun tilastoa i.a. c. Viitattu 7.6.2017.

<https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/ajankohtaista/lastensuojelu-thl-/lastensuojelun-tilastoa>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Sijaishuolto i.a. Viitattu 9.8.2017.

<https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto>

Timonen-Kallio, E., Manner, R., Berglund, K., Hukkanen, R. & Caulfield-Dow, A. 2000. Itsenäisen elämän ABC. Umbrella-työkirjamenetelmänkäsikirja. Kaarina: Kaarinan Sosiaalialan oppilaitos.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi Anneli 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Tähkäpää, Ari; Taavitsainen, Tiina; Lehtinen, Katja; Kallinen, Eija; Ojala, Sami; Jutila, Juha, Syrjä-Turpeinen; Tukeva, Pekka & Lampenius, Simon 2012. Nuoret seurakuntalaisina. Suomen ev.lut. kirkon julkaisuja 2012:6. Helsinki, Pekan Offset.

Unicef i.a. Yleissopimus lapsen oikeuksista. Viitattu 20.8.2017. <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-kokonaisuudessaan/>

Vario, Pipsa; Barkman, Johanna; Kiili, Johanna; Nikkanen, Marko; Oranen, Mikko & Tervo, Johanna (toim.) 2013. Suojele unelmia, vaali toivoa. Nuorten suositukset lastensuojelun ja sijaishuollon laadun kehittämiseksi. Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisuja. Toinen painos. Helsinki: Aksidenssi Oy.

Väestöliitto. Sitoutuminen on parisuhteen ensimmäinen haaste. i.a. Viitattu 5.10.2017. http://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/tietoa_parisuhteesta/parisuhteen_lahetokohtia/sitoutuminen_ja_laheisyys/

Väestöliitto. Vuorovaikutus i.a. Viitattu 5.10.2017. <https://www.vaestoliitto.fi/nuoret/mina-ja-muut/ihmissuhteet/vuorovaikutus/>

Välimäki, Heidi 2012. Lastenkotinuorten kokemuksia omaohjaajuudesta kiintymyssuhteena. Tampereen ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

LIITE 1 HAASTATTELUN KYSYMYSRUNKO

1. TAUSTATIEDOT

- Kuinka kauan olet asunut nuorisokodissa?
- (Asutko tällä hetkellä nuorisokodissa)
- Monessako nuorisokodissa olet asunut?
- Sukupuoli
- Ikä

2. TUNTEMUKSIA

- Mitä läheisyys tarkoittaa sinulle?
- Kuinka läheiseksi koet ohjaajat?
- Millaiselta läheisyys tuntuu ohjaajan kanssa?
- Miltä sinusta tuntuu kun sinuun kosketaan?
- Mitkä ohjaajan piirteet tai toimintatavat saavat sinut lähestymään häntä?
- Mitkä ohjaajan piirteet tai toimintatavat saavat sinut ottamaan läheisyyttä vastaan ohjaajalta?

3. KONKREETTISIA TILANTEITA

- Mitä yleensä teet ohjaajien kanssa?
- Millaisissa tilanteissa olet itse hakeutunut ohjaajien lähelle?
- Millä tavoilla olet itse hakeutunut ohjaajan kanssa läheisyyteen?
- Millä tavalla ohjaajat tulevat lähelle? (istuvat viereen, tulevat huoneeseen)
- Tuleeko mieleesi tilanteita joissa ohjaaja on koskenut sinuun? Millaisia tilanteita?
- Millaisissa tilanteissa sinua on halattu?
- Millaisissa tilanteissa ohjaaja on joutunut rajoittamaan sinua fyysisesti?
- Ovatko ohjaajat kysyneet lupaa koskettaa sinuun? Millaisessa tilanteessa asiaa on kysytty? Millaiseksi olet kokenut kysymyksen?
- Millaiseksi koet saamasi läheisyyden määrän nuorisokodissa?

- Millaisia tilanteita olet nähnyt jossa ohjaaja koskee toiseen nuoreen?

4. RIPPIKOULU & SEURAKUNNAN MUU TOIMINTA

- Selitetään miksi asiaa kysytään
- Oletko käynyt rippikoulun?
- Oletko osallistunut muuhun seurakunnan julkiseen toimintaan tai tilaisuuksiin?
- Myönteinen vastaus toiseen tai molempiin kysymyksiin -> Siirrytään jatkokysymyksiin ja teemoihin
- Kielteinen vastaus molempiin kysymyksiin -> Kiitetään vastauksesta ja tutkimukseen osallistumisesta
- (Mihin toimintaan olet osallistunut?)

Työntekijä on huomionnut minut tavalla:

- Miten työntekijä on siellä huomionnut sinut? (Nuorisotyöntekijä, diakoni, pappi, kanttori, suntio, emäntä)
- Oletko ollut fyysisessä kosketuksessa työntekijän kanssa?
- Millaisissa tilanteissa?
- Millaiseksi olet kokenut asian?

Toiminnassa on ollut/ ollut olematta fyysistä läheisyyttä tavalla:

- Millaisia leikkejä rippikoulussa tai tilaisuuksissa on ollut? (Onko niissä ollut fyysistä kosketusta?) Millaiseksi olet kokenut leikit?

LIITE 2 LUPA TUTKIMUKSEEN OSALLISTUMISTA VARTEN

Lupa haastattelua varten

Tutkimusta suorittavat Diakonia-ammattikorkeakoulun opiskelijat Miina Hakonen ja Jenni Helle opinnäytetyötään varten. Opinnäytetyö valmistuu vuoden 2017 loppuun mennessä. Lisätietoja tutkimuksesta saa (puhelinnumero)/Hakonen tai (puhelinnumero)/Helle.

Tutkimuksemme tavoitteena on tutkia nuorisokodin nuorten ja ohjaajien välistä fyysistä kosketusta ja sen merkitystä nuorille. Tutkimusta varten keräämme haastatteluja nuorisokodissa asuvilta/asuneilta nuorilta. Haastattelujen tavoitteena on saada tietoa nuorten kokemuksista ohjaajien ja heidän välisestään läheisyydestä.

Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista. Haastateltavalla on oikeus milloin vain keskeyttää osallistuminen tutkimukseen tai kieltäytyä vastaamasta hänelle esitettyyn kysymykseen. Haastattelun kesto on noin tunnin, ja se toteutetaan kasvokkain. Haastattelu nauhoitetaan. Nauha poistetaan, kun tulokset on muokattu kirjalliseen muotoon josta haastateltua henkilöä ei voi enää tunnistaa.

Kirjalliseen muotoon muokatessa kaikki haastattelussa mainitut nimet, sekä paikkatiedot muutetaan tai poistetaan. Haastateltavien henkilöllisyys pysyy salassa koko tutkimuksen ajan, eikä heitä tai haastattelussa mainittuja henkilöitä voida tunnistaa lopullisesta työstä.

Opinnäytetyö julkaistaan internetissä, ja tuloksista tuotetaan myös fiktiivisiä tarinoita, joita jaetaan Keski-Suomen alueen nuorisokoteihin.

Suhteeni nuoreen: _____ (esim. huoltaja)

Annan luvan, että nuori _____ saa osallistua haastatteluun.

Allekirjoitus _____

Nimenselvennys _____

Aika & Paikka _____

LIITE 3 KUTSU TUTKIMUKSEEN OSALLISTUJAKSI

Kutsu tutkimukseen osallistujaksi

Etsimme tutkimukseen vapaaehtoisia osallistujia (nuorisokodin nimi) nuorista.

Haluaisitko sinä vaikuttaa omaan ja muiden arkeen nuorisokodeissa? Tutkimuksessa pyydämme sinua vastaamaan kysymyksiin liittyen kanssakäymiseen ohjaajien kanssa. Haluamme tutkia nuorten omia kokemuksia fyysisestä läheisyydestä itsensä ja työntekijän välillä. Nuorten kokemukset ja toiveet kirjoitetaan haastattelun jälkeen anonyymissä muodossa nuorisokotien ohjaajille neuvoksi ja ohjenuoraksi.

Yksityisyytesi pidetään salassa. Tutkimus toteutetaan haastattelemalla. Haastattelijan lisäksi kukaan ei tule kuulemaan haastattelujen sisältöä muodossa, josta sinut voi tunnistaa.

Kiitoksena tutkimukseen osallistumisesta nuorelle tarjotaan pieni muistami-
nen haastattelun jälkeen.

Tutkimuksen järjestää Diakonia-ammattikorkeakoulun kaksi sosiopiskelijää: Jenni Helle ja Miina Hakonen. Tutkimus on osa heidän opinnäytetyötään.

LIITE 4 EMPUN TARINA

Mun nimi on Emppu

ja oon asunut täällä nuorisokodilla nyt pari vuotta. Olin vaan kolmetoista kun muutin tänne. Tavallisesti vietän päivääni aika paljon mun huoneessa, mut tykkään kun joku pyytää mukaan tekemään. Yleensä ohjaajat pyytää pelaamaan tai niiden kanssa ulos, jotain ihan tavallisia juttuja. Se on kivaa et ne keksii aina tekemistä kun ei täällä muuten jaksais aina vaan olla. Se on hyvä juttu et nekin on ihan tavallisia tyyppejä ja ne kertoo myös omasta elämästään juttuja. Ei tunnu siltä et ne pitää mua vaan laitoslapsena.

Mun välit perheeseen on aika huonot. Ne ei pidä yhteyttä niin ei muakaan enää kiinnostaa. Kun mulla on paha olla niin kaipaamaan ohjaajien seuraa, en mä halua mun kavereille puhua vaikeita juttuja. Meen vaikka ohjaajan viereen istumaan ja toivon et se kysyy miten mulla menee. On liian vaikeeta alkaa ite vaan puhuu tai mennä halaamaan. Aika moni ohjaaja tajuukin kysyy ja sit mielummin vietän aikaani niiden kanssa myös muulloin.

Ne myös aina välillä kysyy saako mua halata, ne tietää et en tykkää jos kosketaan ilman lupaa. Joskus mä kyllä raivostun niille jos ne ei tajuu et mulla on paha olla ja sit ne vaan tulee hössöttämään eikä kuuntele. Sit tarviin omaa tilaa et voin taas puhuu tai olla jonkun kanssa. Ohjaajista tulee vähän kuin perhe kun täällä asuu kun ne aina tietää mun jutut ja on kaikessa mukana. Varsinkin ne ketkä on ollu täällä kauan töissä niin ne on mulle läheisiä. Ne kestää mun huonot päivät ja ne ei muistele sitä vaikka oisin tehnyt jotain tyhmää.

LIITE 5 SOFIAN TARINA

Mä oon Sofia

ja täytän kohta 18. Oon asunu alle vuoden nuorisokodilla koska elämä alkoi olla liian vauhdikasta ja mua ei näkyny enää koulussa. Mulla on perhe jonka luona mä vietän lomat kun ne tajuaa mun juttuja. On mulla myös hyviä kavereita ja niiden kanssa vietän illat ja viikonloput kun kotiin ei pääse. Ohjaajien seura ei aina oikein kiinnosta kun ne ei tajua antaa rauhaa ja niitä kiinnostaa ihan eri jutut kun mua. Ne kuitenkin aina auttaa kun tarviin neuvoa jossain tai oon vaikka kipee.

Se on kyllä parasta kun joskus mun omaohjaaja järjestää mulle omaa aikaa ja se myös aina kysyy mitä mulle kuuluu vaikka sillä ois kiire muihin juttuihin. Meillä synkkaa hyvin ja sille on hyvä puhuu aina kun käydään kahvilla tai se hieroo mun hartioita. Siltä voin aina myös kysyy et jutellaanko. Sen kanssa tehdää myös retkiä, joskus vaan vaik veneilemään mut sit välillä jotain isompaa, vaikka joku shoppailureissu millon käydään pizzalla.

Mä muutan kohta pois nuorisokodilta omaan kämpppään. Sit saan taas tehdä mitä haluan. Haluisin et voisni saada jonkun tutun työntekijän jälkihuoltoon niin ei tarviis taas uudelle selittää mun juttuja kun se turhauttaa. On ollu tärkeetä et ohjaajat on ollu mukana kaikissa tavallisissa jutuissa. On kivaa et aina kun tulee nuorisokodille tai lähtee täältä niin joku sanoo aina moi ja kysyy mihin meen tai miten meni. Niitä kiinnostaa mun jutut vaikka mä en aina haluakaan kertoa niille kaikkea.

